

Konferencja prasowa Forum Obywatelskiego Rozwoju: „Podsumowanie roku rządów PiS”

prof. Leszek Balcerowicz
dr Andrzej Rzońca
Aleksander Łaszek
Marek Tatała

14.11.2016 r.

Plan prezentacji:

- 1. Bilans otwarcia i uwarunkowania polityki rządu PiS
- 2. Polityka rządu a systematyczne siły rozwoju
 - ☐ Liczba pracujących
 - ☐ Produktywność
 - ☐ Inwestycje
- 3. Polityka rządu a stan finansów publicznych
- 4. Zmiany w sądach i prokuraturze

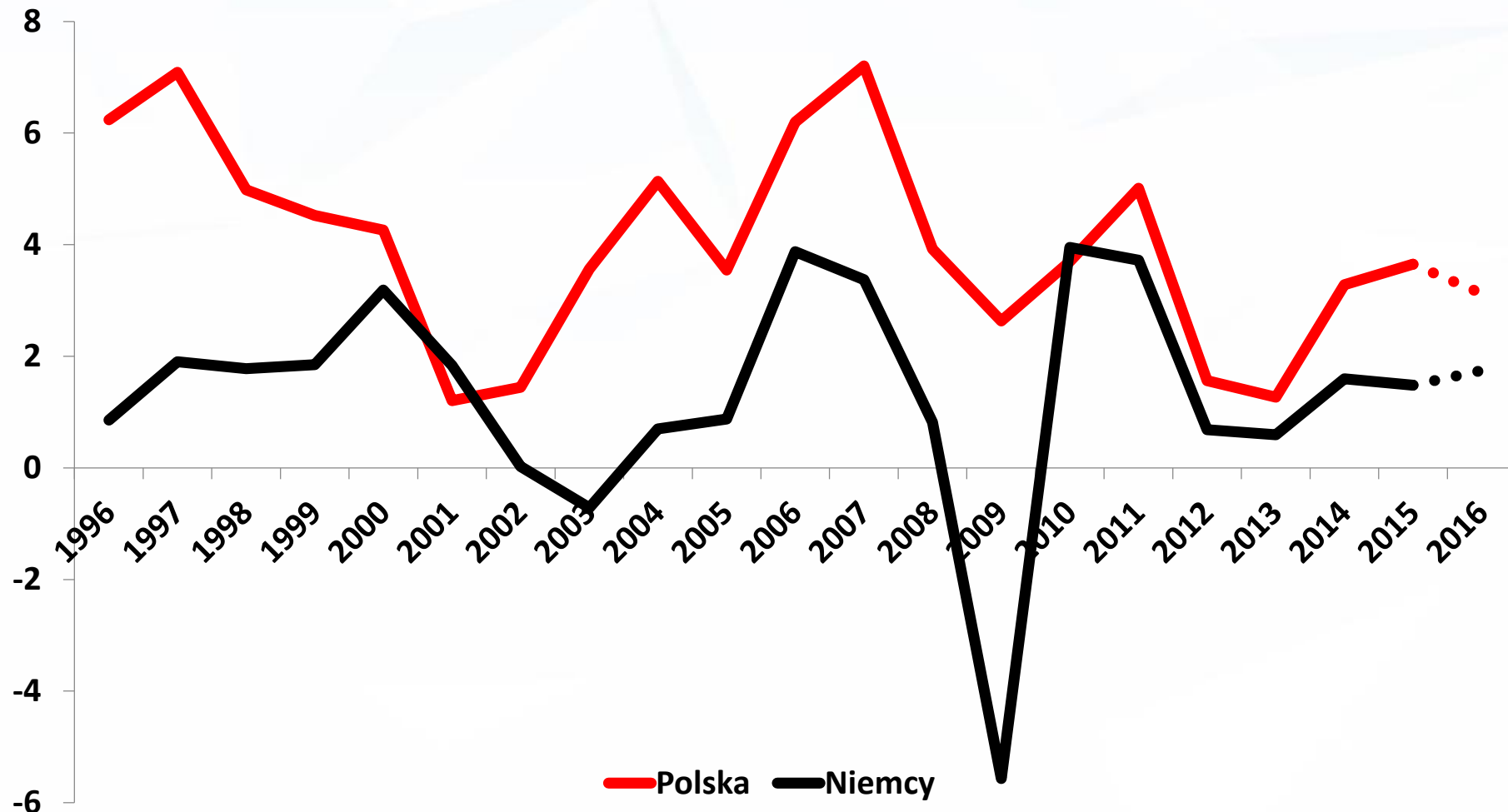
Plan prezentacji:

- 1. Bilans otwarcia i uwarunkowania polityki rządu PiS
- 2. Polityka rządu a systematyczne siły rozwoju
 - ☐ Liczba pracujących
 - ☐ Produktywność
 - ☐ Inwestycje
- 3. Polityka rządu a stan finansów publicznych
- 4. Zmiany w sądach i prokuraturze

Tempo wzrostu PKB Polski silnie zależy od koniunktury w światowej gospodarce i u naszych głównych partnerów.

Tempo wzrostu PKB

Tempo wzrostu PKB w %; 2016 rok - prognoza

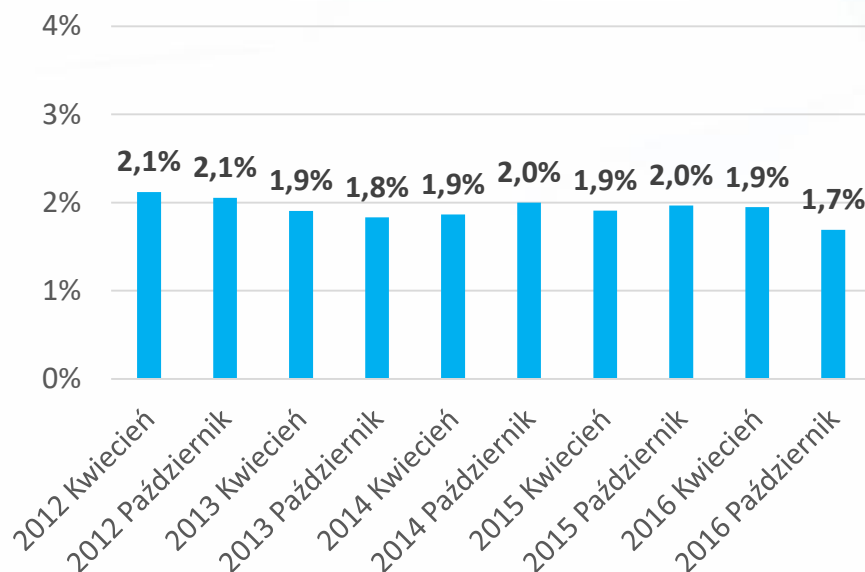

Wzrost gospodarczy na świecie systematycznie rozczarowuje. Problemy gospodarki chińskiej, Brexit i rosnąca fala populizmu zwiększają ryzyko kolejnych rewizji prognoz światowego wzrostu gospodarczego.

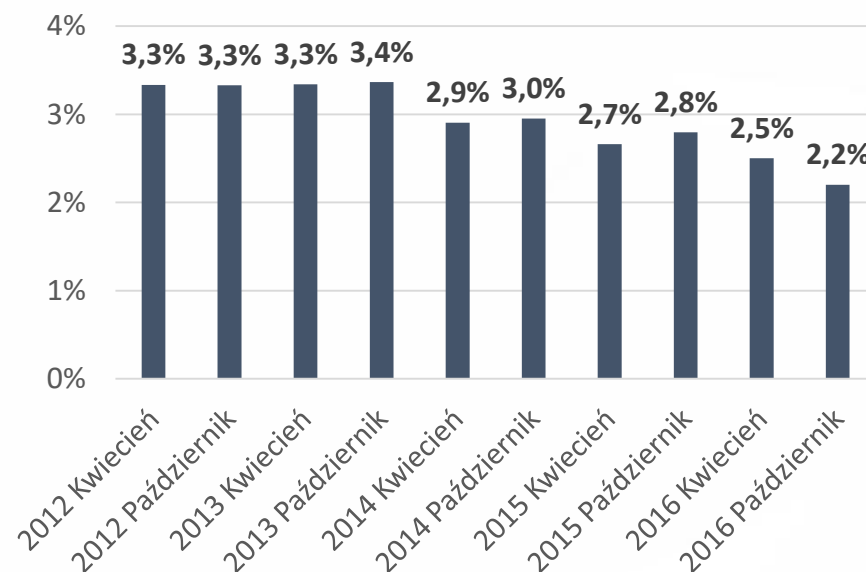
Tempo wzrostu PKB

Tempo wzrostu PKB w %; 2017 rok w kolejnych rundach prognoz

Unia Europejska

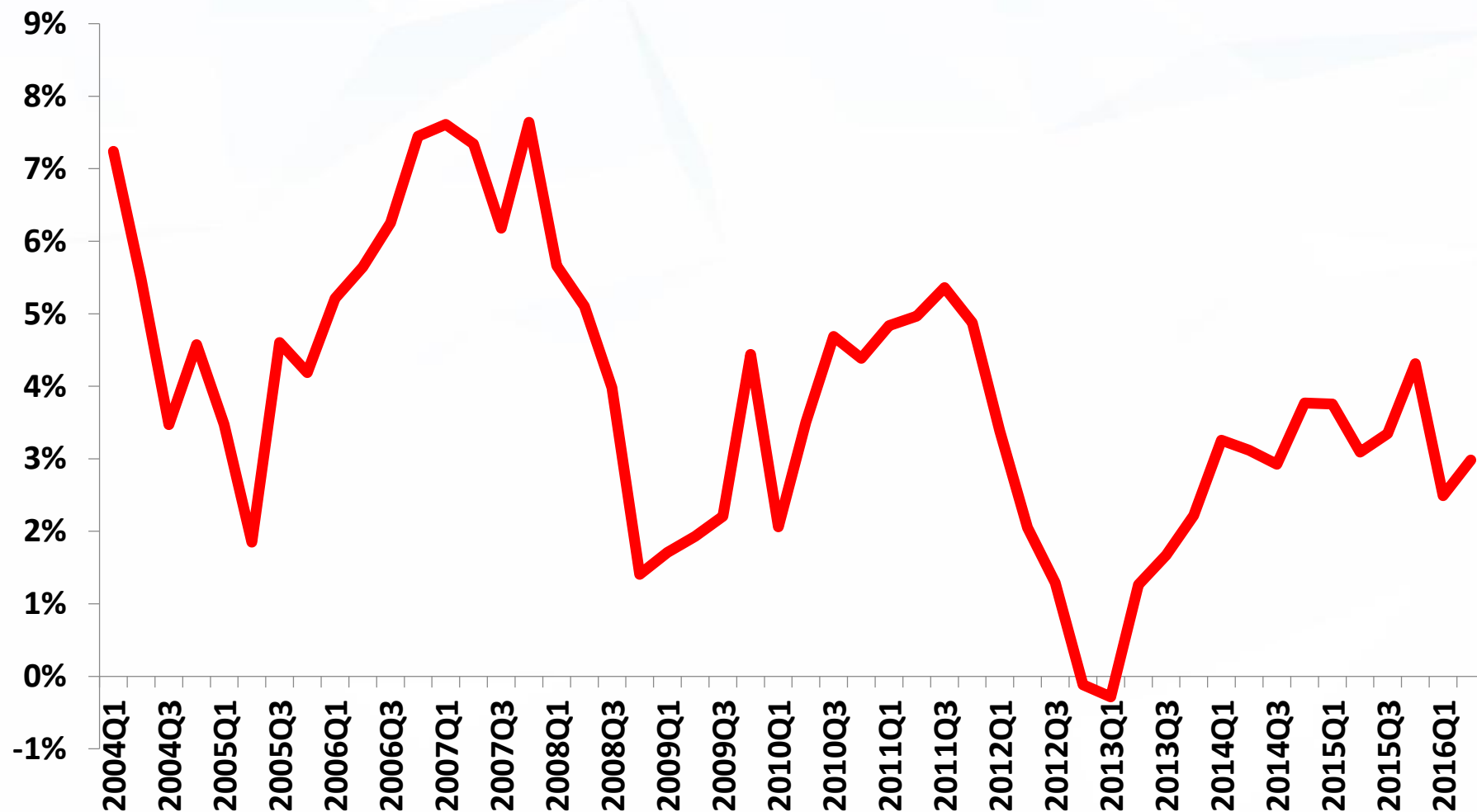
Stany Zjednoczone

Niezależnie od sytuacji na świecie słabnie też potencjalny wzrost polskiej gospodarki. Z każdym kolejnym cyklem tempo wzrostu gospodarczego w Polsce słabnie.

Tempo wzrostu PKB

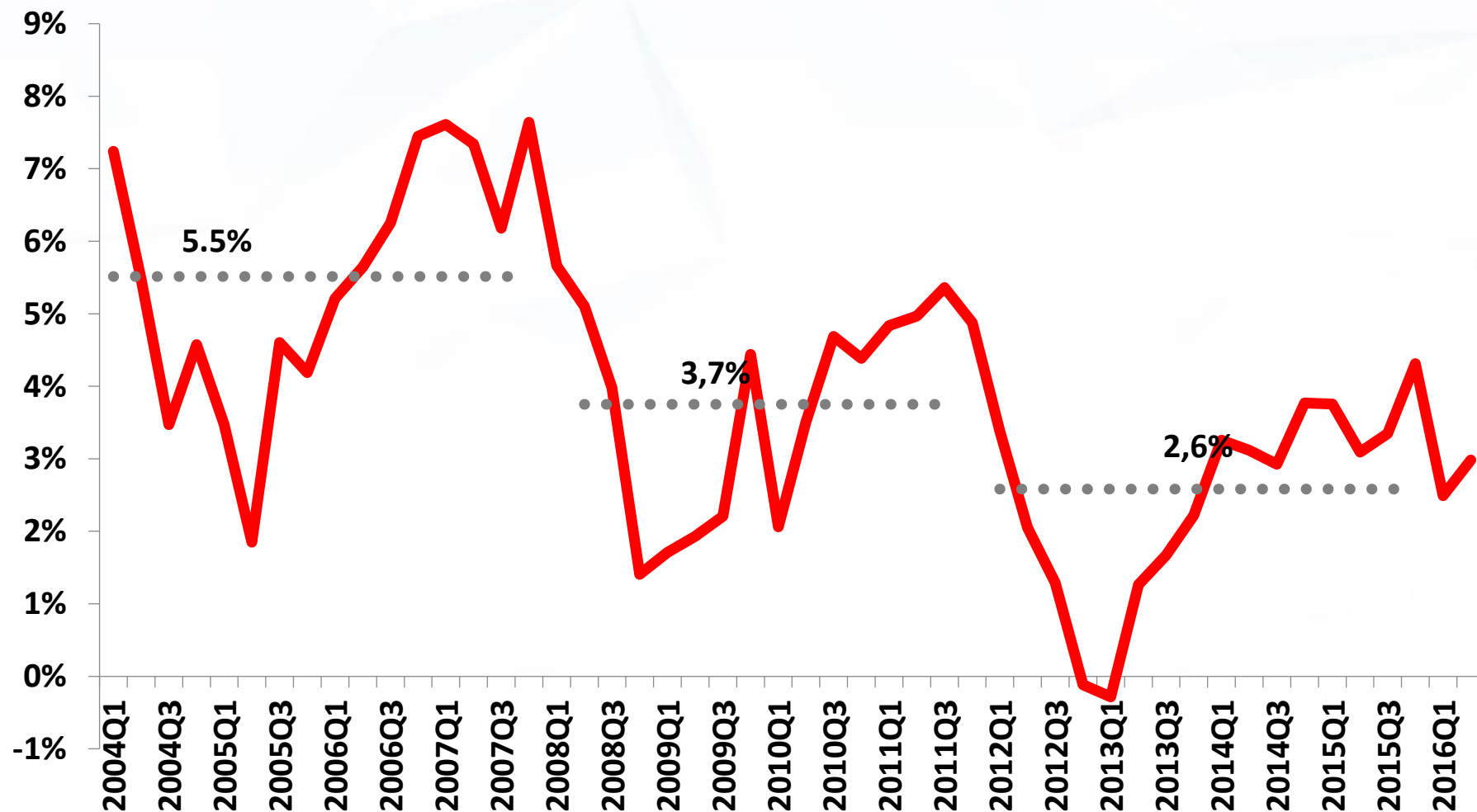
Tempo wzrostu PKB kwartał do kwartału analogicznego okresu roku poprzedniego

Niezależnie od sytuacji na świecie słabnie też potencjalny wzrost polskiej gospodarki. Z każdym kolejnym cyklem tempo wzrostu gospodarczego w Polsce słabnie.

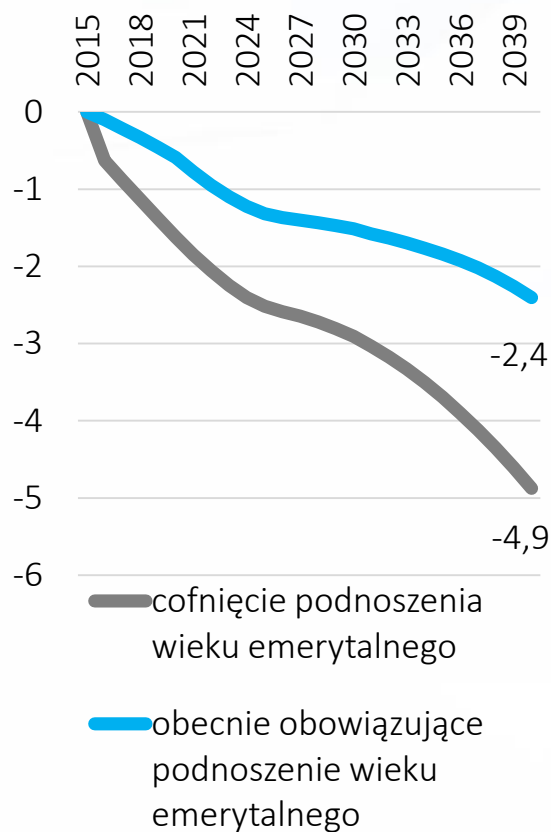
Tempo wzrostu PKB

Tempo wzrostu PKB kwartał do kwartału analogicznego okresu roku poprzedniego

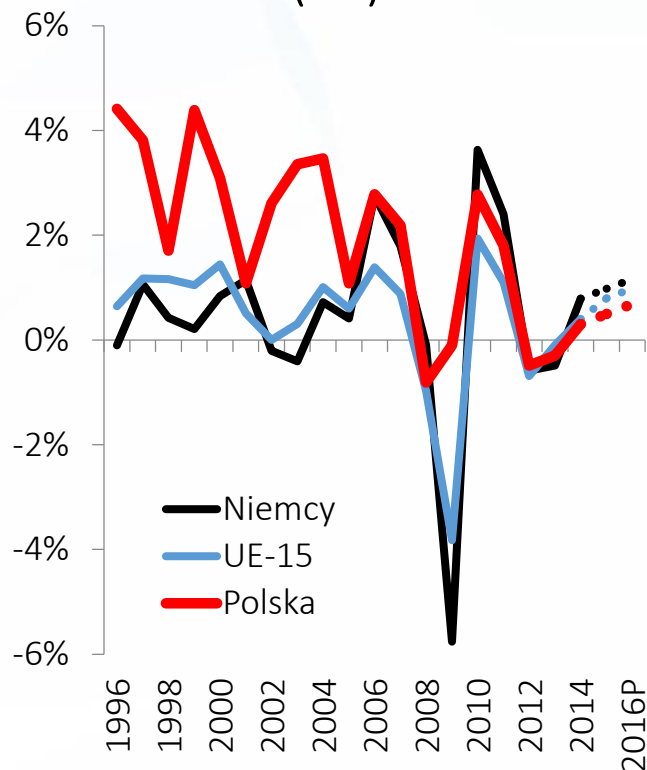

Za spadającym tempem wzrostu PKB potencjalnego stoją czynniki strukturalne: starzenie się społeczeństwa, malejące tempo wzrostu produktywności i niska stopa inwestycji.

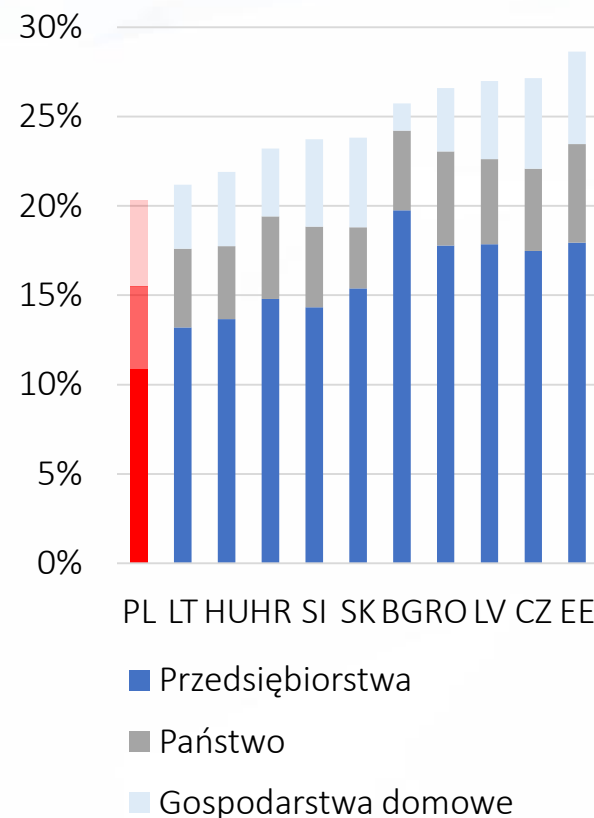
Zmiana liczby osób w wieku produkcyjnym (mln)

Tempo wzrostu produktywności (TFP)

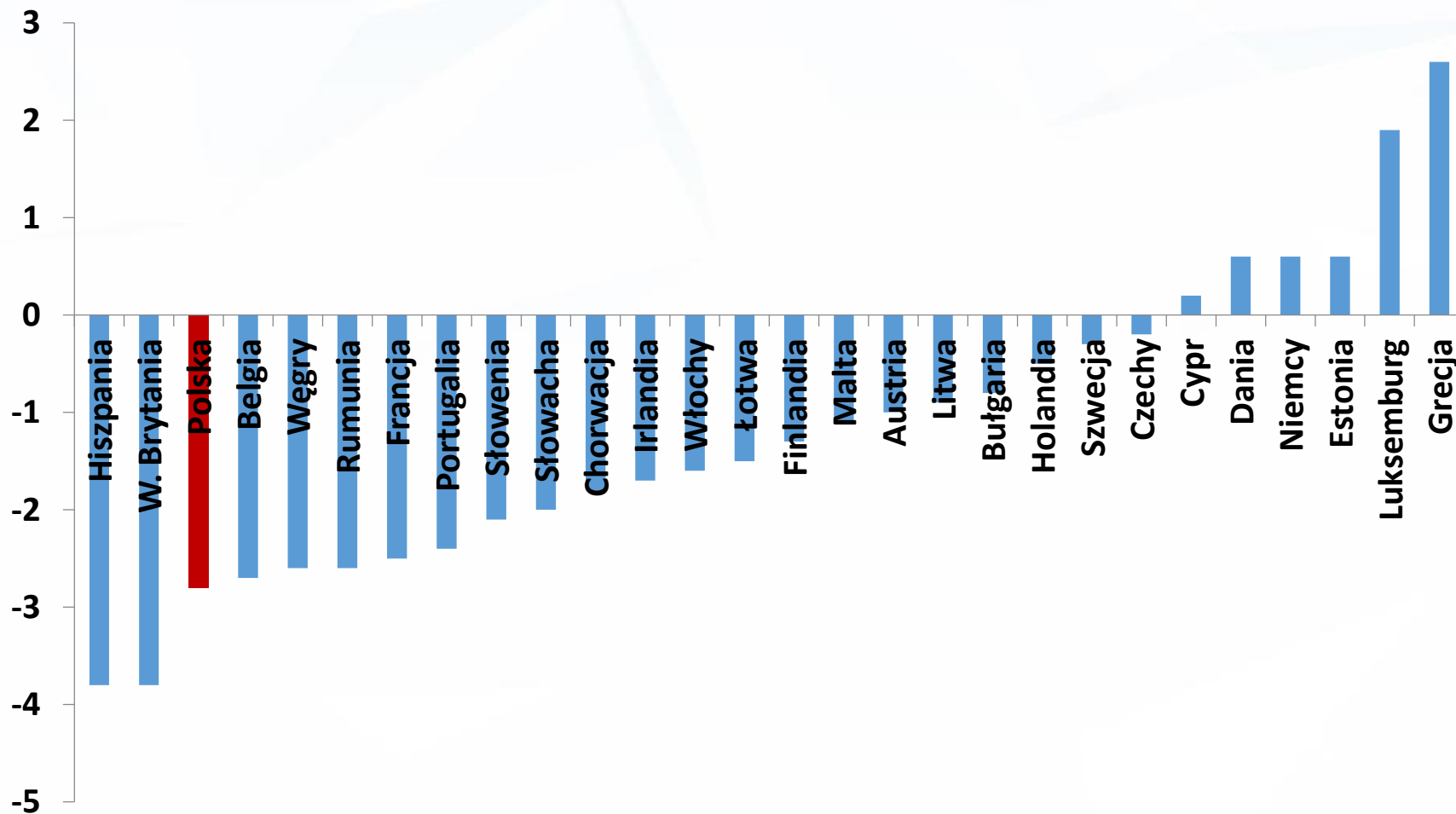
Stopa inwestycji (%PKB) 2005-2014

Strukturalnym problemem Polski jest niska stopa oszczędności, na którą wpływa też permanentny deficyt sektora finansów publicznych.

Deficyt sektora finansów publicznych w 2016 (UE-28)

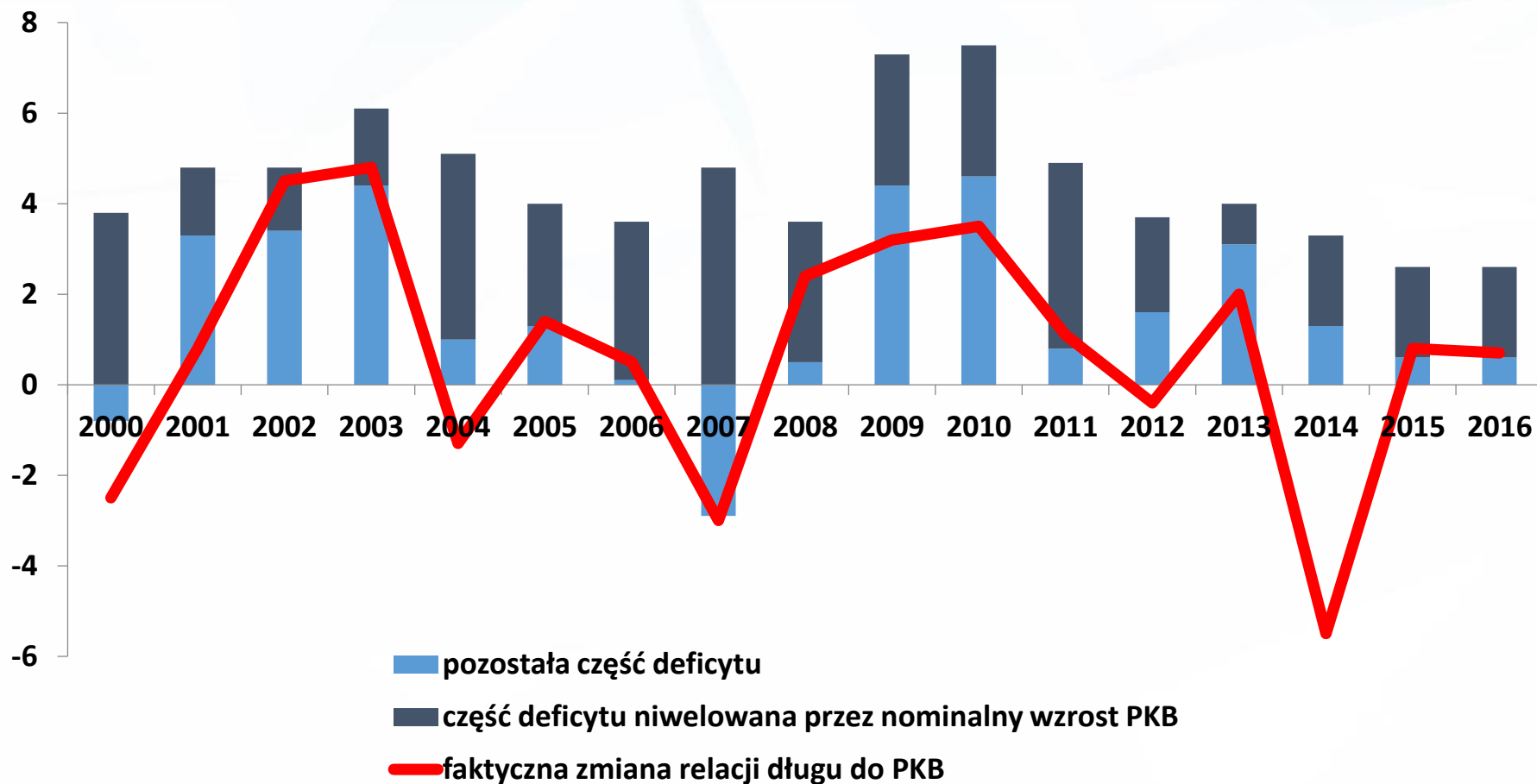
Deficyt jako % PKB

Dotychczas szybki wzrost nominalnego PKB hamował narastanie długu publicznego w relacji PKB. Od 2000 roku nominalny wzrost PKB zmniejszał relację długu do PKB przeciętnie o 2.6 pkt. proc. rocznie.

Wpływ deficytu na zmiany relacji długu publicznego do PKB

punkty procentowe

Zdecydowana większość działań i zapowiedzi rządu nie jest odpowiedzią na istniejące słabości polskiej gospodarki, a tworzy nowe i osłabia jej dotychczasowe mocne strony.

Mocne strony polskiej gospodarki	
Gospodarka w stanie równowagi	
Prężny rynek pracy	
Stabilny system bankowy	

Zdecydowana większość działań i zapowiedzi rządu nie jest odpowiedzią na istniejące słabości polskiej gospodarki, a tworzy nowe i osłabia jej dotychczasowe mocne strony.

Mocne strony polskiej gospodarki	Słabe strony polskiej gospodarki
Gospodarka w stanie równowagi	Zły stan finansów publicznych
Prężny rynek pracy	Upolitycznienie największych firm i za mało konkurencji
Stabilny system bankowy	Nieprzewidywalność prawa
	Nierozwijające się mikroprzedsiębiorstwa i szara strefa

Zdecydowana większość działań i zapowiedzi rządu nie jest odpowiedzią na istniejące słabości polskiej gospodarki, a tworzy nowe i osłabia jej dotychczasowe mocne strony.

Mocne strony polskiej gospodarki	Słabe strony polskiej gospodarki
Gospodarka w stanie równowagi	Zły stan finansów publicznych osłabienie reguły wydatkowej, wzrost wydatków
Prężny rynek pracy 500 zł na dziecko, wzrost płacy minimalnej, obniżenie wieku emerytalnego	Upolitycznienie największych firm i za mało konkurencji koniec prywatyzacji, repolonizacja, brak przetargów na odpady komunalne
Stabilny system bankowy podatek bankowy, repolonizacja	Nieprzewidywalność prawa podatki sektorowe, brak konsultacji i OSRów, atak na TK
	Nierozwijające się mikroprzedsiębiorstwa i szara strefa Dyskryminacja większych firm, zamrożenie handlu ziemią, mniej biurokracji dla mniejszych firm

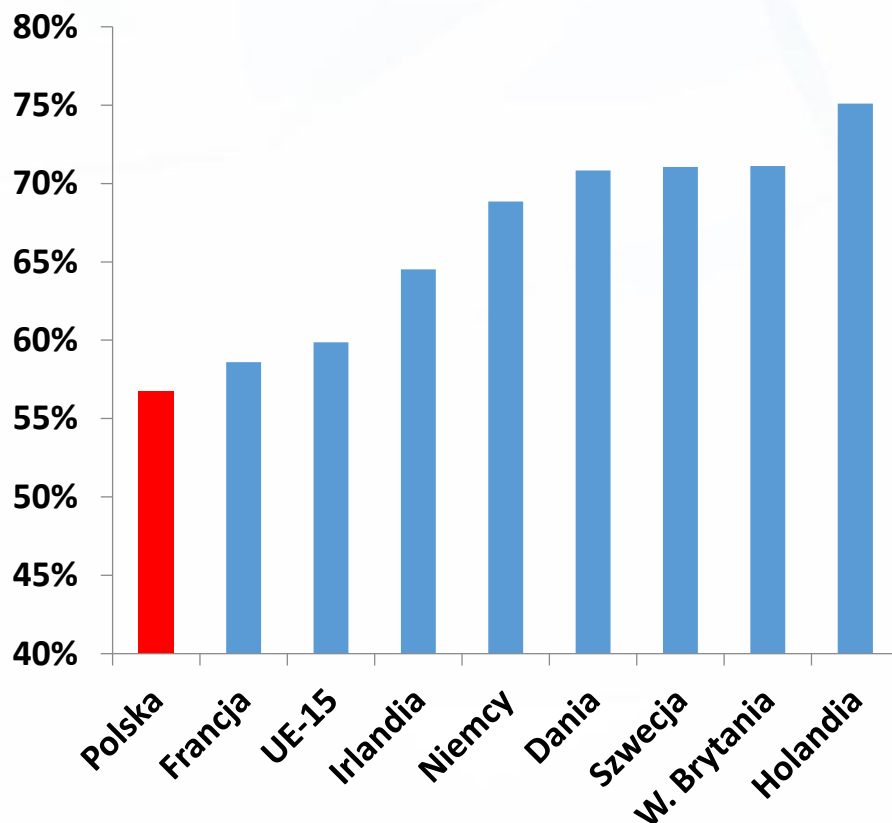
Dotychczasowe działania i zapowiedzi rządu nie rozwiązują istniejących słabości polskiej gospodarki, a tworzą nowe i osłabiają jej dotychczasowe mocne strony.

Działania rządu		Inwestycje	Produktywność	Praca	Stabilność finansów	Stabilność sektora bankowego
ZREALIZOWANE	Reguła wydatkowa	-			--	-
	Rodzina 500+			-	---	
	Skok na TK	---	-			-
	Podatek bankowy	-	--			--
	Zamrożenie handlu ziemią		--			
	Ustawa śmieciowa	-	--			
	Obniżony CIT		-		-	
	Wzrost płacy minimalnej			-		
ZAPOWIEDZIANE	Podatek od handlu	-	--			
	Zakaz handlu w niedziele	-	--	-		
	Ograniczenie konkurencji aptek		--			
	Kwota wolna			+	---	
	Wiek emerytalny			---	--	
	Przewalutowanie franków				-	---
	Zamrożenie handlu ziemią		--			
	Podatkoskładka	-?		+	?	
	Mniejsze obciążenia regulacyjne	+	+	+		

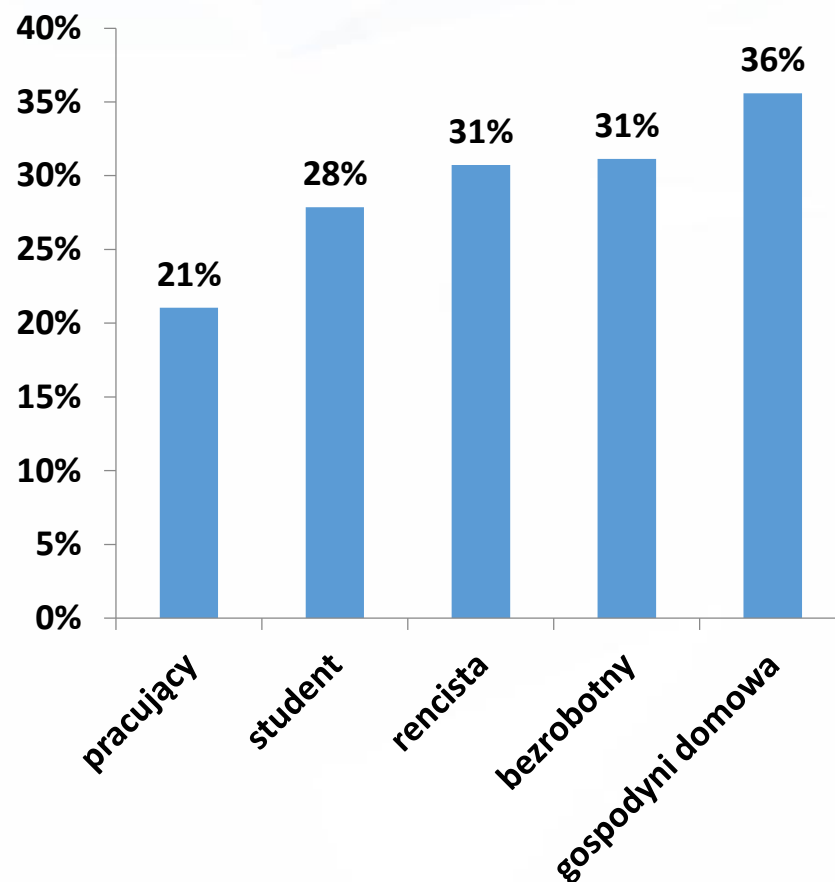
- 1. Bilans otwarcia i uwarunkowania polityki rządu PiS
- 2. Polityka rządu a systematyczne siły rozwoju
 - ☐ Liczba pracujących
 - ☐ Produktywność
 - ☐ Inwestycje
- 3. Polityka rządu a stan finansów publicznych
- 4. Zmiany w sądach i prokuraturze

Program rodzina 500+ zwiększa wydatki publiczne o 1.2% PKB oraz według szacunków Cenea zmniejszy zatrudnienie o 240 tys. osób. Konstrukcja programu zachęca też do ukrywania części dochodów w szarej strefie.

Współczynnik zatrudnienia kobiet 20-29 lat
2016Q2

Odsetek ankietowanych uważających, że ludzie pracują w szarej strefie by nie stracić świadczeń społecznych

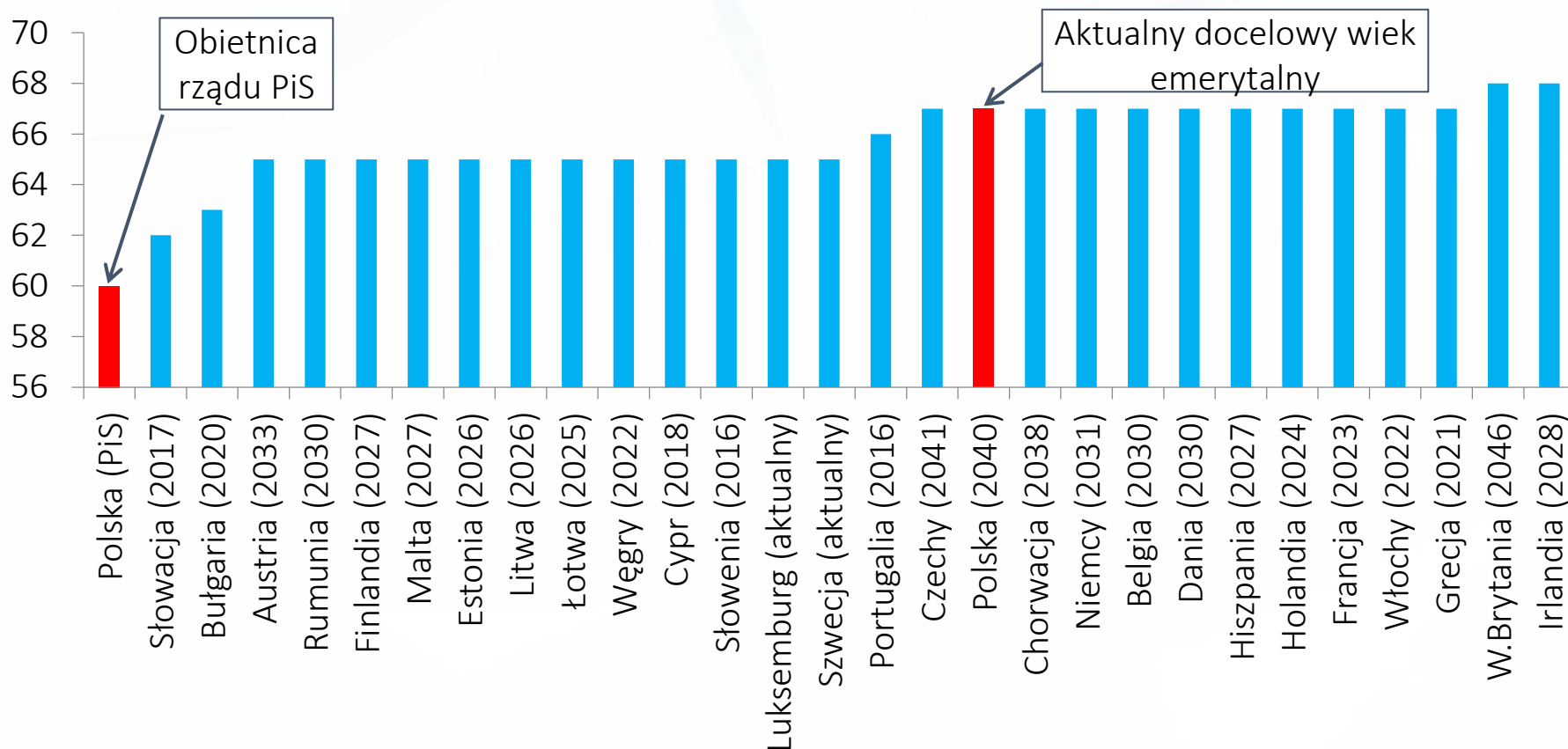

2.2 Liczba pracujących

Polska jest jednym z najszybciej starzejących się społeczeństw UE, a rząd proponuje najniższy wiek emerytalny w całej UE. Tylko w 2018 roku zwiększy to deficyt o ok. 10 mld zł, a 800 tys. osób więcej osiągnie wiek emerytalny. Z każdym kolejnym rokiem koszty będą rosły.

Wiek emerytalny kobiet (w nawiasie rok osiągnięcia)

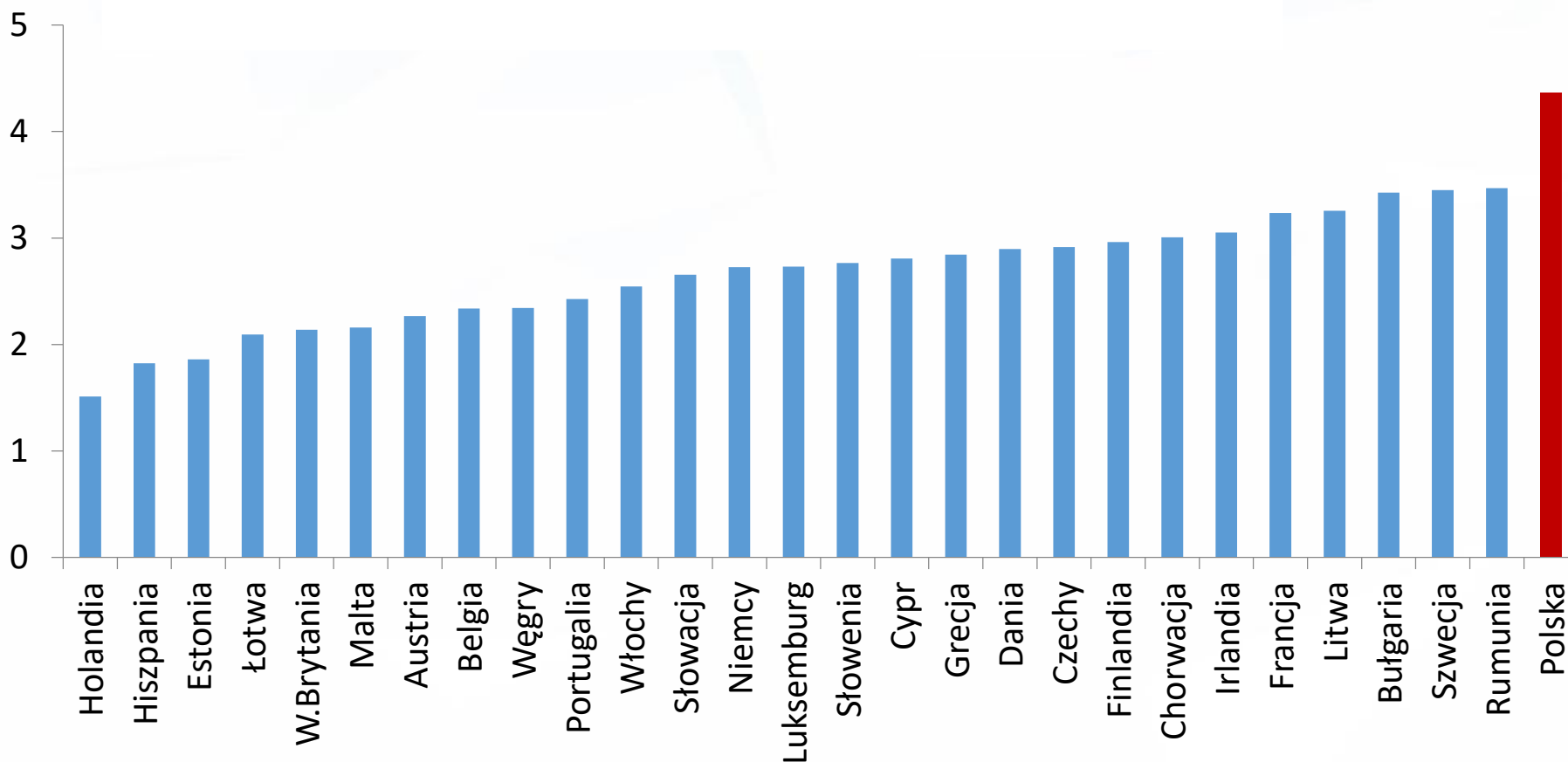
Wiek emerytalny w latach

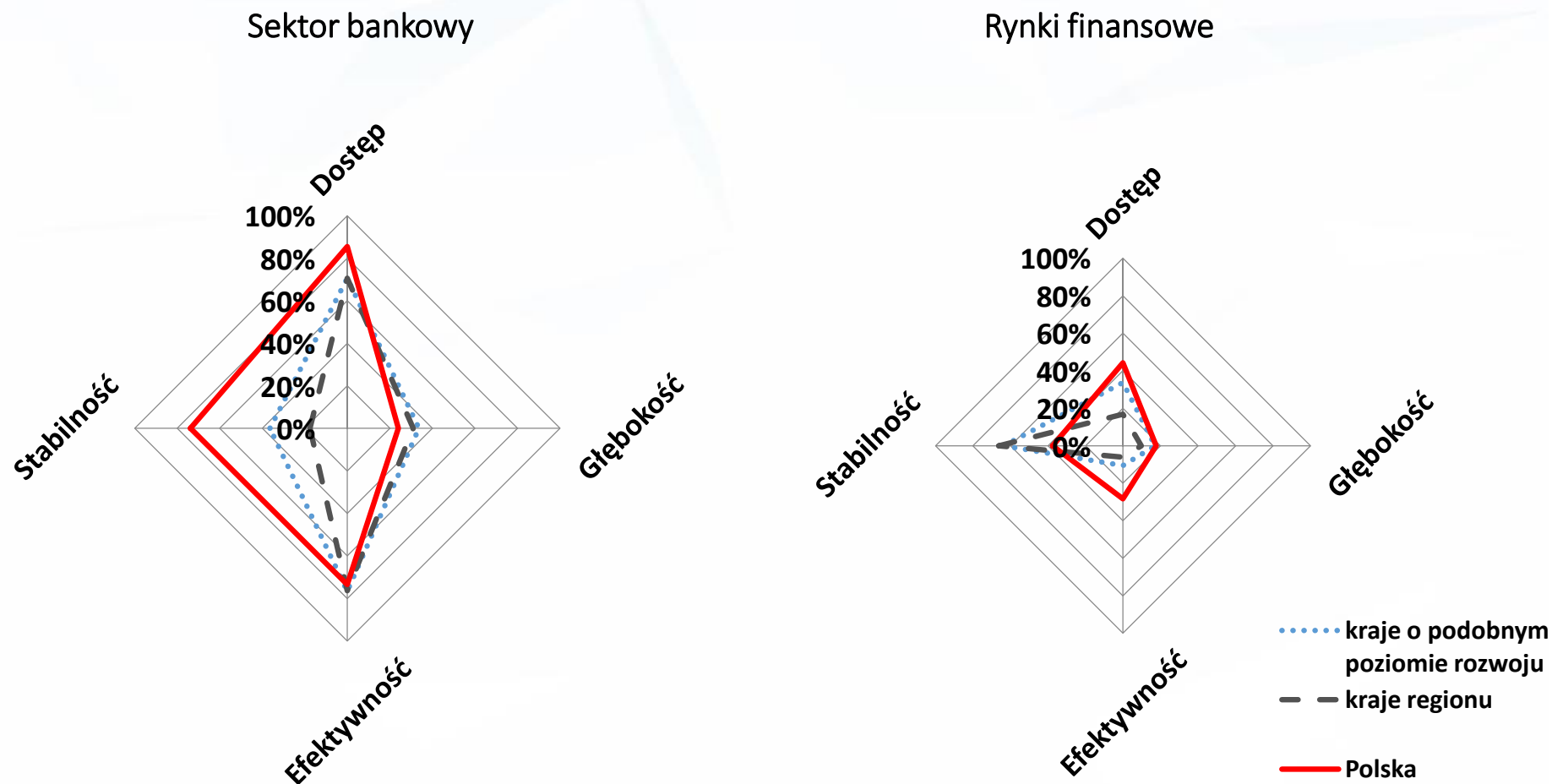
Według miary OECD udział państwowych firm w gospodarce w Polsce jest największy wśród krajów UE-28, co silnie ogranicza zakres działania konkurencji. Rząd promuje dalszy wzrost roli państwowych firm w gospodarce.

Upolitycznienie gospodarki

PMR – subindeks własności państwowej 2013 r. (wyższa wartość – wyższy udział państwowych firm w gospodarce)

Dobrze rozwinięty sektor finansowy podnosi tempo wzrostu produktywności, sprawiając, że oszczędności są inwestowane w najbardziej perspektywiczne projekty. Dotychczas dynamiczna giełda i stabilny sektor bankowy były atutami Polski.

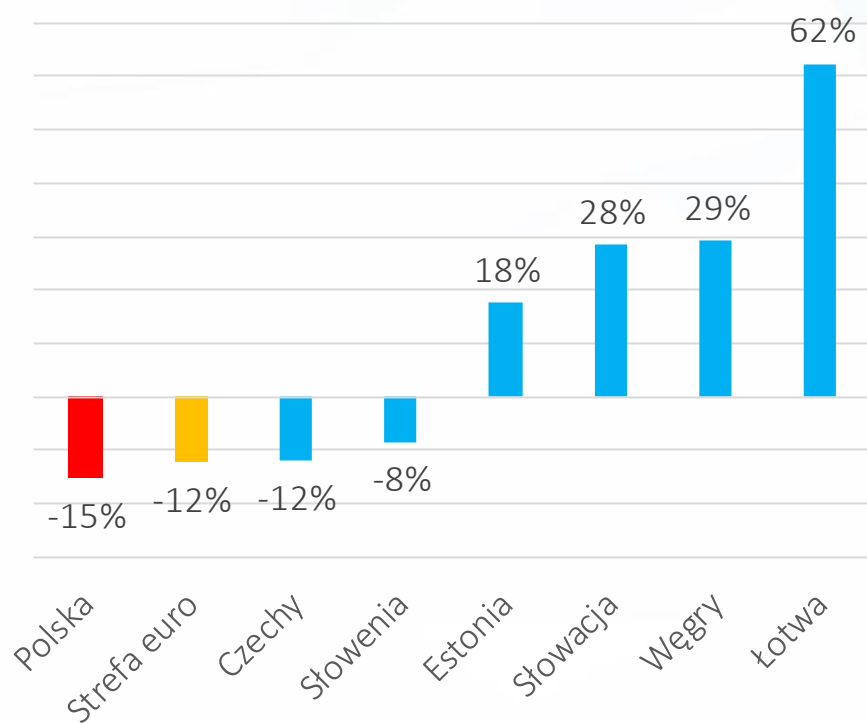

Warszawska giełda od roku negatywnie wyróżnia się na tle parkietów regionu, co ogranicza jej pozytywny wpływ na gospodarkę.

Notowania giełdowe

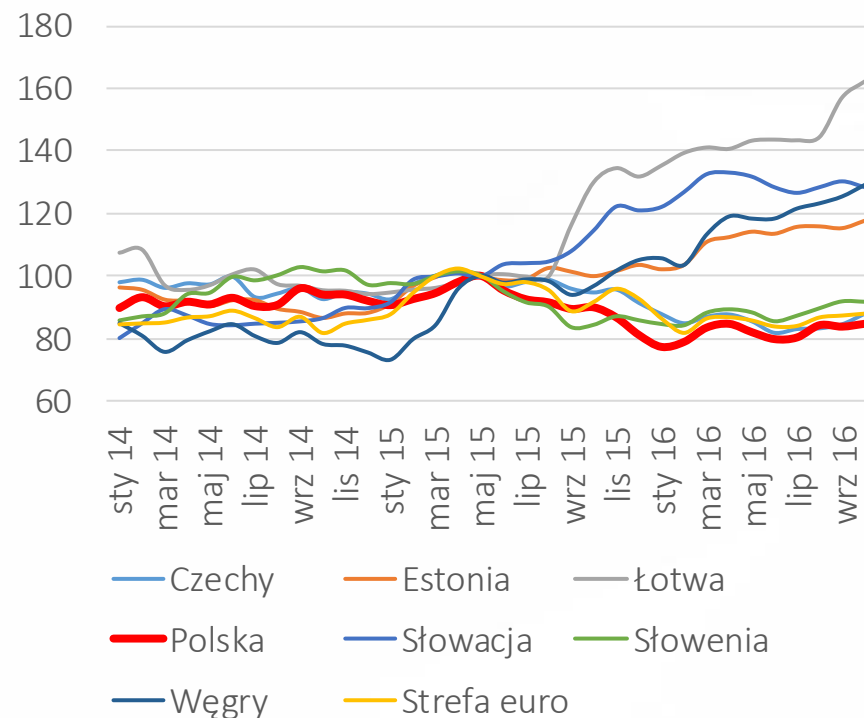
Zmiana głównych indeksów giełdowych

maj 2015 – wrzesień 2016

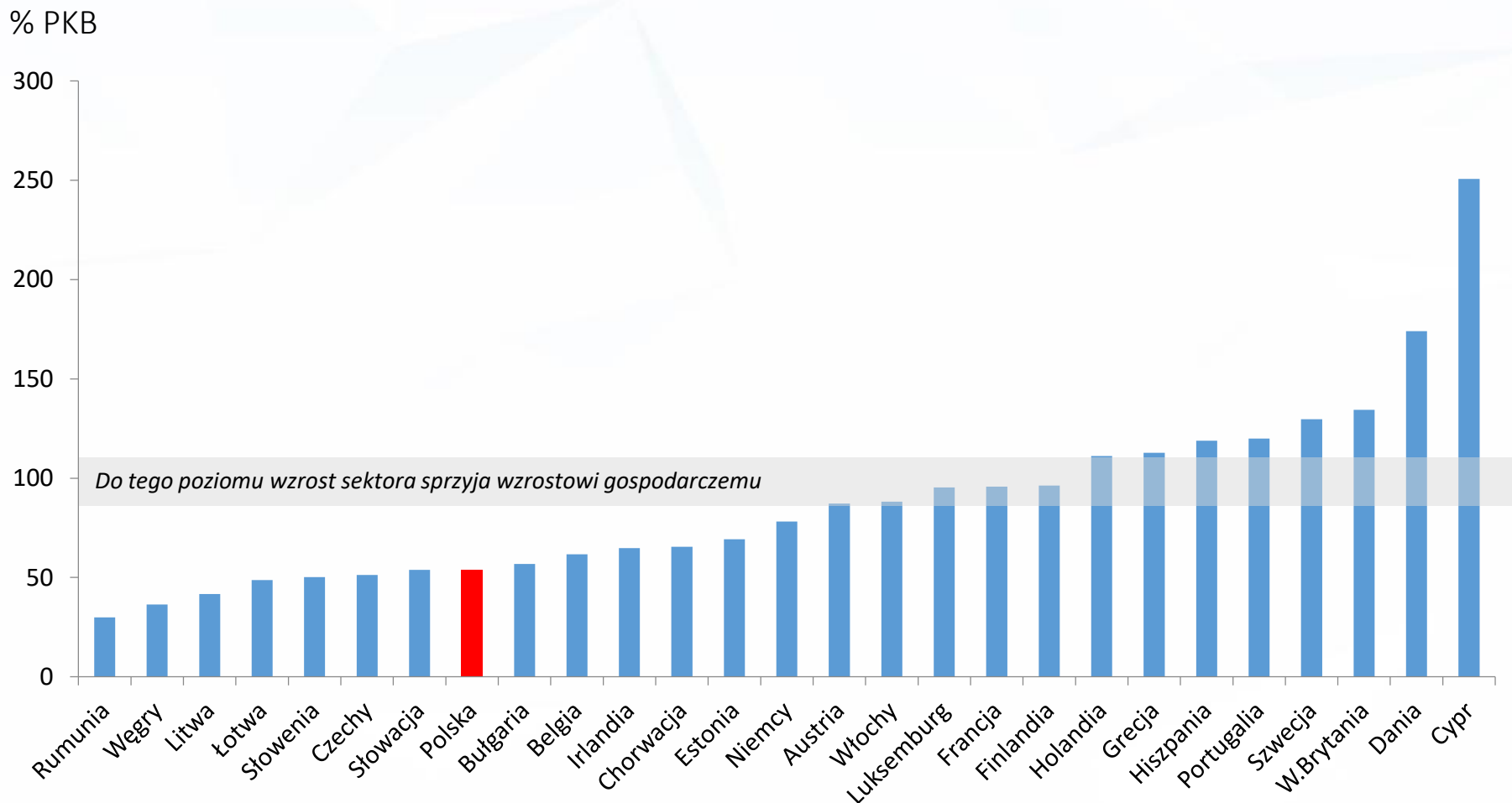
dłuższa perspektywa 2013 - 2016

100 = maj 2015 (wybory prezydenckie)

Sektor bankowy w Polsce nie jest przerośnięty i jego dalszy rozwój będzie sprzyjał wzrostowi gospodarczemu, nie ma więc uzasadnienia dla podatku bankowego.

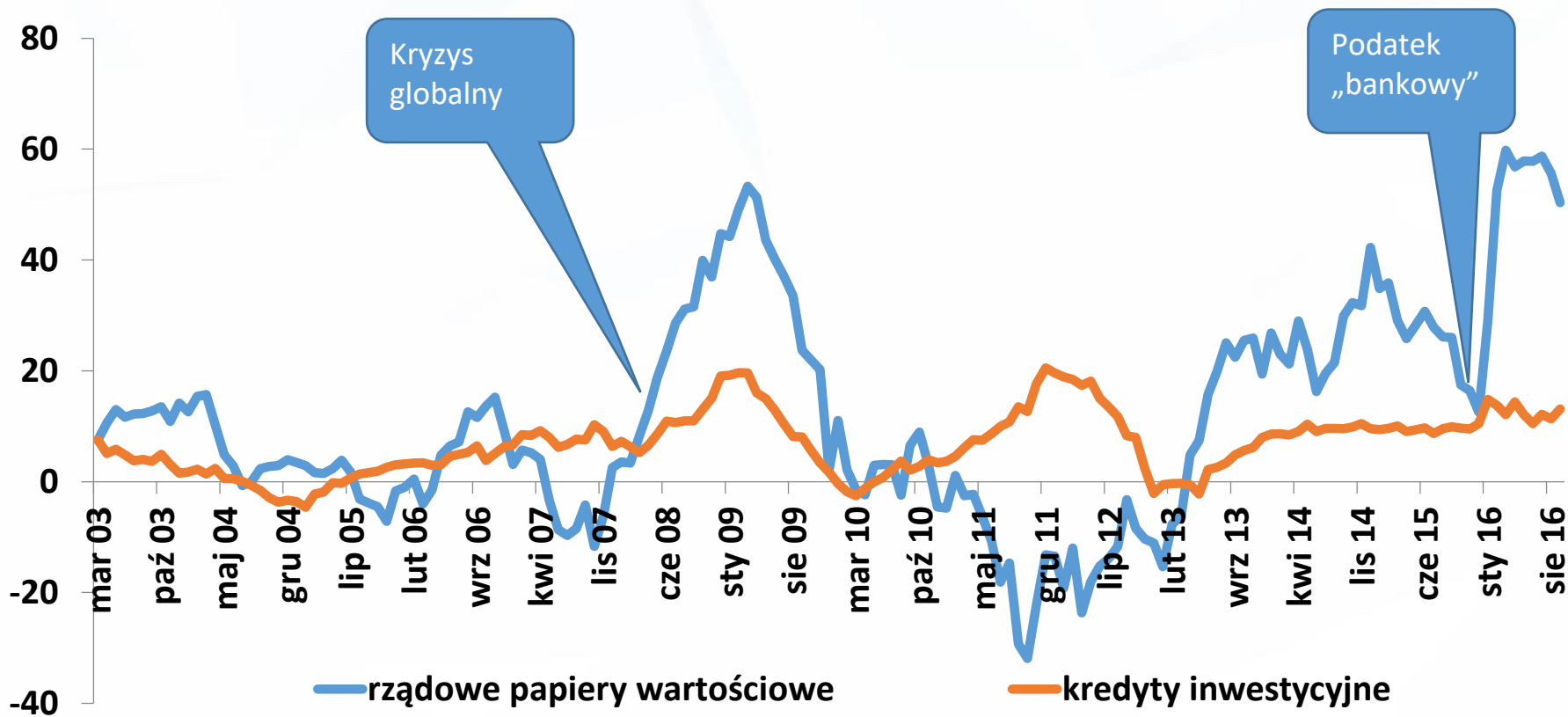
Należności krajowych banków od sektora prywatnego 2013

Wypieranie sektora prywatnego przez państwo jest dobrze widoczne w zmianie należności banków od przedsiębiorców i państwa. Konstrukcja podatku bankowego sprawia, że banki chętniej finansują państwo niż przedsiębiorstwa.

Udzielone kredyty inwestycyjne i zakupione papiery skarbowe przez banki

Zmiana rok do roku, mld zł

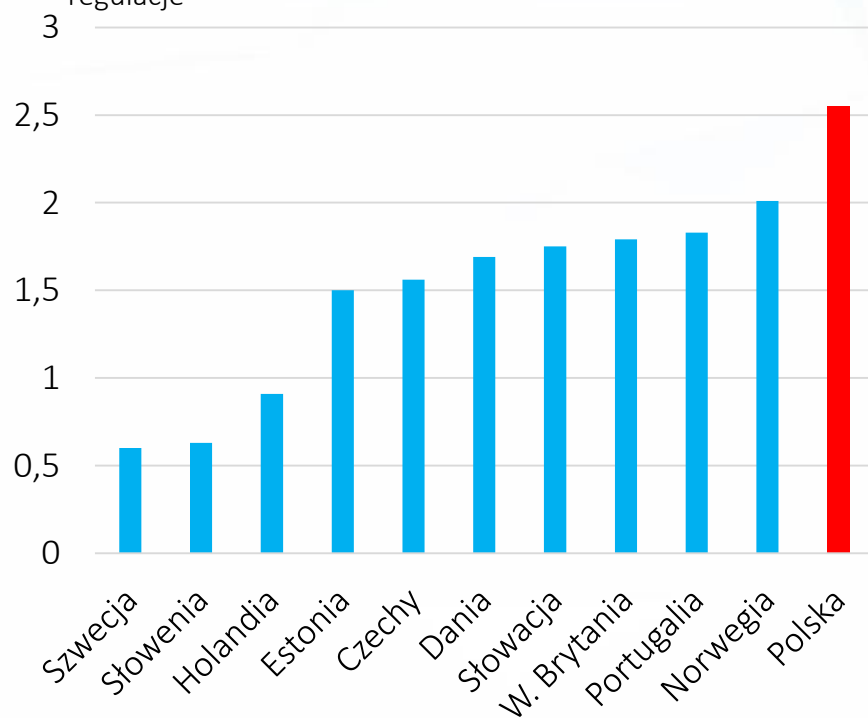

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP; dane nie skorygowane o wahania kursowe.; kredyty inwestycyjne obejmują kredyty inwestycyjne dla przedsiębiorstw, przedsiębiorców indywidualnych oraz rolników indywidualnych. Rządowe papiery wartościowe obejmują papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe stopnia centralnego. Porównanie z danymi MF wskazuje, że są to niemal wyłącznie obligacje polskie.

Zarówno propozycje podatku od handlu jak i ograniczenie handlu w niedzielę potencjalnie ma najsilniej uderzyć w największe, najbardziej wydajne sklepy. Podobne pomysły uderzenia w bardziej wydajne, większe podmioty dotyczą także m.in. w rolnictwa (ograniczenie handlu ziemią), transportu czy rynku aptek.

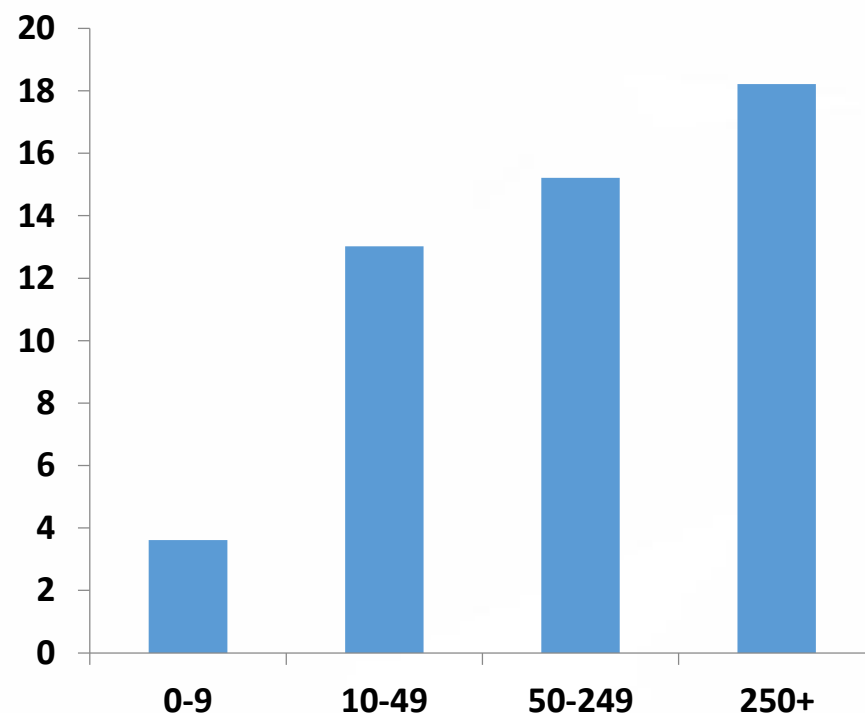
Restrykcyjność uregulowania handlu detalicznego w 2013 roku w wybranych krajach OECD

Indeks PMR dla handlu detalicznego, wyższa wartość – silniejsze regulacje

Inwestycje na zatrudnionego w sekcji G: handel hurtowy i detaliczny oraz sprzedaż i naprawa pojazdów

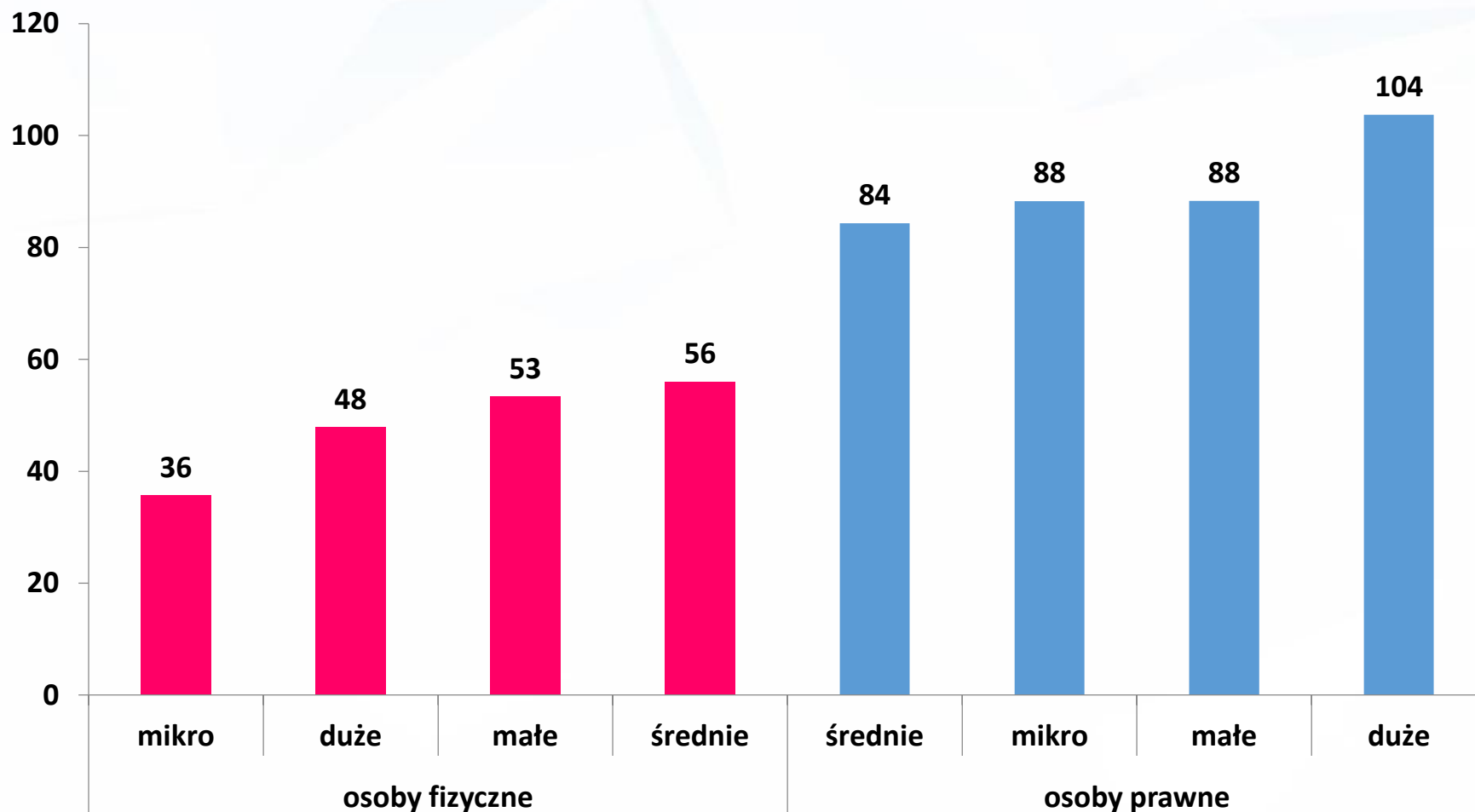
Inwestycje na zatrudnionego w tys. PLN w 2014 roku

Wyższe pensje w większych i bardziej wydajnych firmach oznaczają także wyższe wpływy podatkowe – za każdego pracownika firma płaci wtedy więcej ZUS, NFZ i PIT. Dyskusji o podatkach płaconych przez duże firmy nie można sprowadzać do samego CIT.

Szacunkowe wpływy podatkowe (PIT, NFZ, ZUS, CIT, VAT) na jednego pracującego

2014 rok, tys. zł rocznie na zatrudnionego

Za spadkiem inwestycji stoi przede wszystkim spadek inwestycji samorządów i dużych przedsiębiorstw państwowych.

Nominalne PKB w pierwszym półroczu

Mld zł, ceny bieżące

	2015	2016	zmiana (mld zł)	zmiana (%)
PKB	844	873	28	3.4%
PKB - inne niż inwestycje	708	741	33	4.6%
Inwestycje	136	132	-4	-3.2%

Za spadkiem inwestycji stoi przede wszystkim spadek inwestycji samorządów i dużych przedsiębiorstw państwowych.

Nominalne PKB w pierwszym półroczu

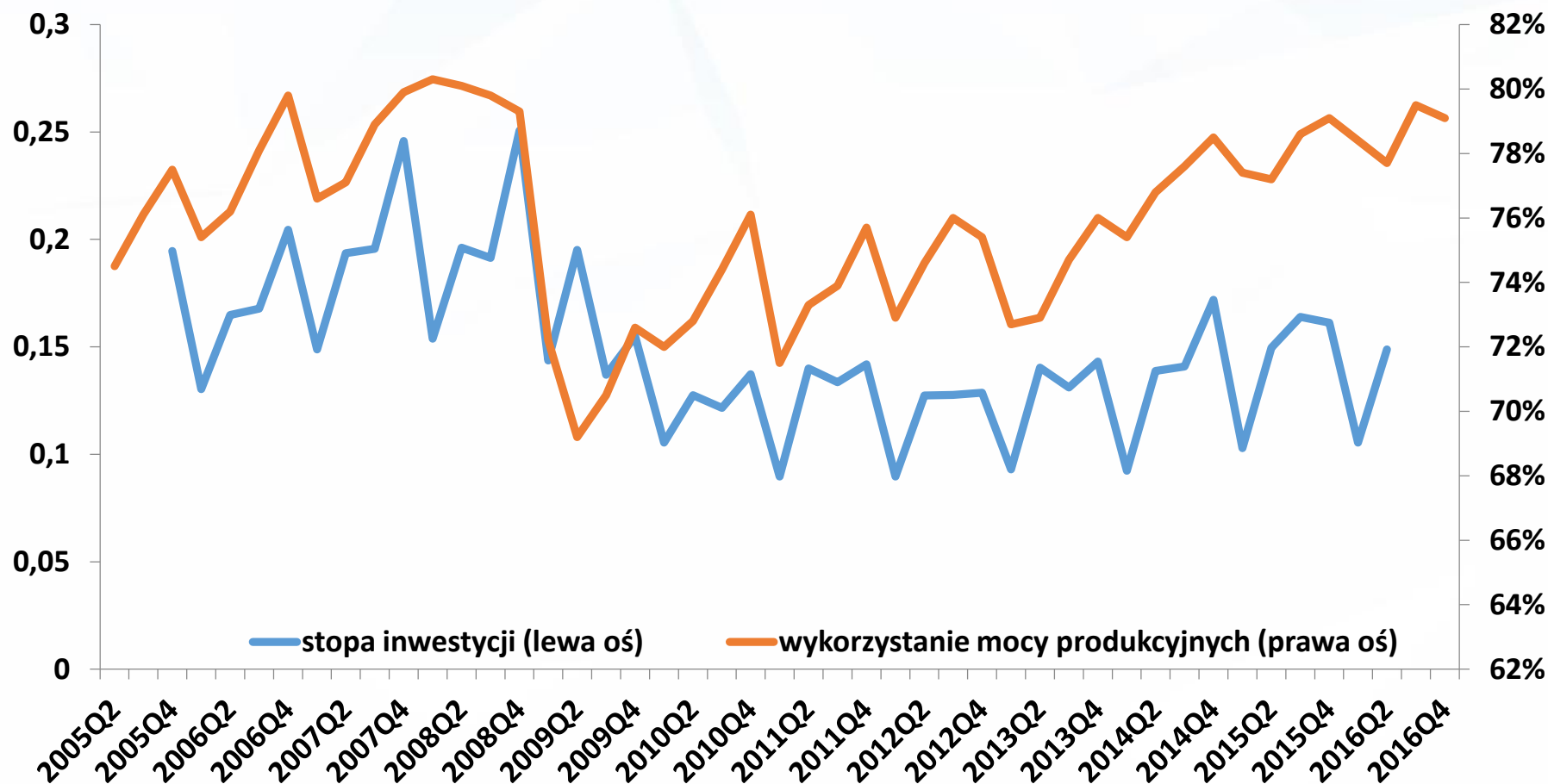
Mld zł, ceny bieżące

	2015	2016	zmiana (mld zł)	zmiana (%)	komentarz
PKB	844	873	28	3.4%	
PKB - inne niż inwestycje	708	741	33	4.6%	
Inwestycje	136	132	-4	-3.2%	
Struktura inwestycji					
Inwestycje przedsiębiorstw prywatnych (bez mikro)	43	45	2	4.0%	
Inwestycje przedsiębiorstw państwowych (bez mikro)	13	9	-5	-35.4%	
Inwestycje pozostałe (m.in. mikroprzedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe)	62	70	8	12.4%	(liczone jako zmiana inwestycji innych niż dużych przedsiębiorstw oraz wydatków majątkowych rządu i samorządów)
samorządowe	11	5	-6	-53.6%	(wydatki inwestycyjne JST; 2,2 mld zł efekt niższych planów, 3,5 mld zł efekt niższego wykonania)
rządowe	6	3	-3	-53.1%	(wydatki majątkowe budżetu państwa; 0,8 mld zł efekt niższych planów, 2,6 mld zł efekt niższego wykonania)

Biorąc pod uwagę stopień wykorzystania mocy produkcyjnych należałoby spodziewać się wyższej stopy inwestycji przedsiębiorstw prywatnych. Ich inwestycje hamuje nieprzewidywalność polityki rządu.

Wykorzystanie mocy produkcyjnych i inwestycje w przetwórstwie przemysłowym

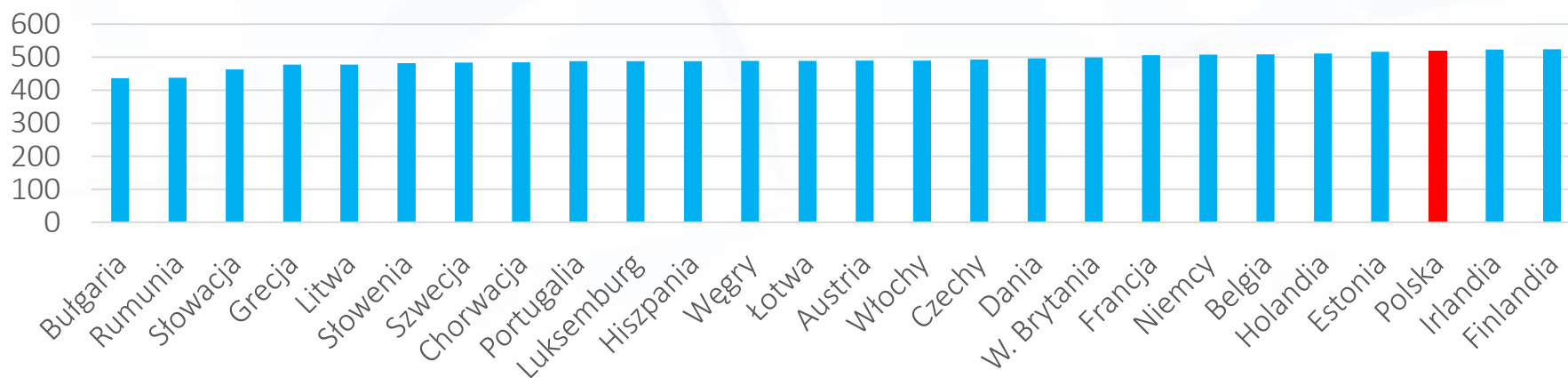
Stopa inwestycji = nakłady na środki trwałe/VA

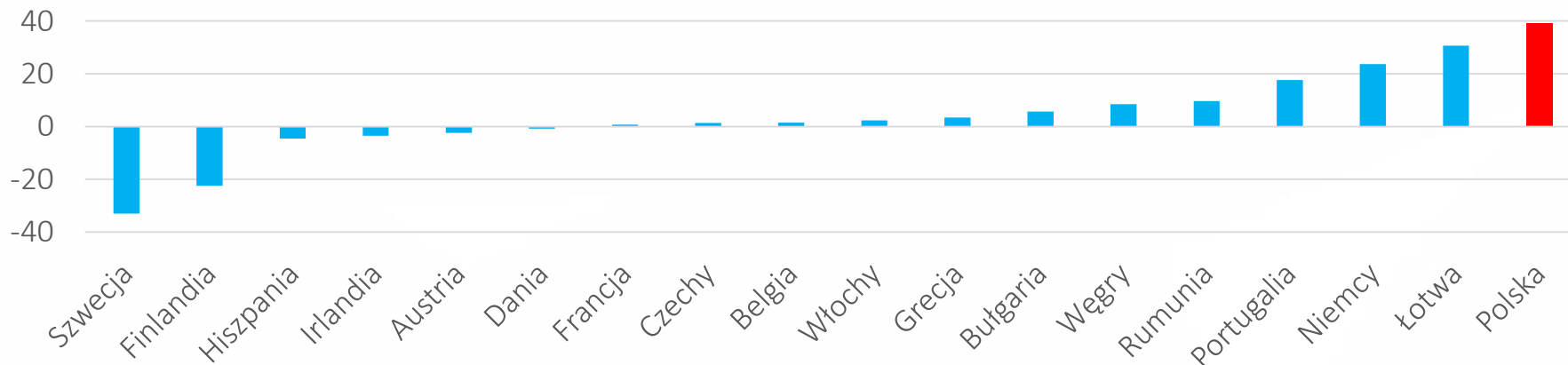
2.12 Niepewność w edukacji

Polscy gimnazjaliści osiągają czołowe wyniki w UE w matematyce (4 miejsce), czytaniu (3 miejsce) i naukach przyrodniczych (3 miejsce). Od wprowadzenia gimnazjów nastąpiła gwałtowna poprawa już pomiędzy 2000 i 2003 rokiem („a remarkable turnaround”) i OECD stawia obecnie Polskę za wzór dla innych krajów, w tym USA.

Średni wynik 15-latków w testach PISA w 2012 roku (czytanie)

Zmiana średniego wyniku 15-latków w testach PISA w latach 2000-2012 (czytanie)

Plan prezentacji:

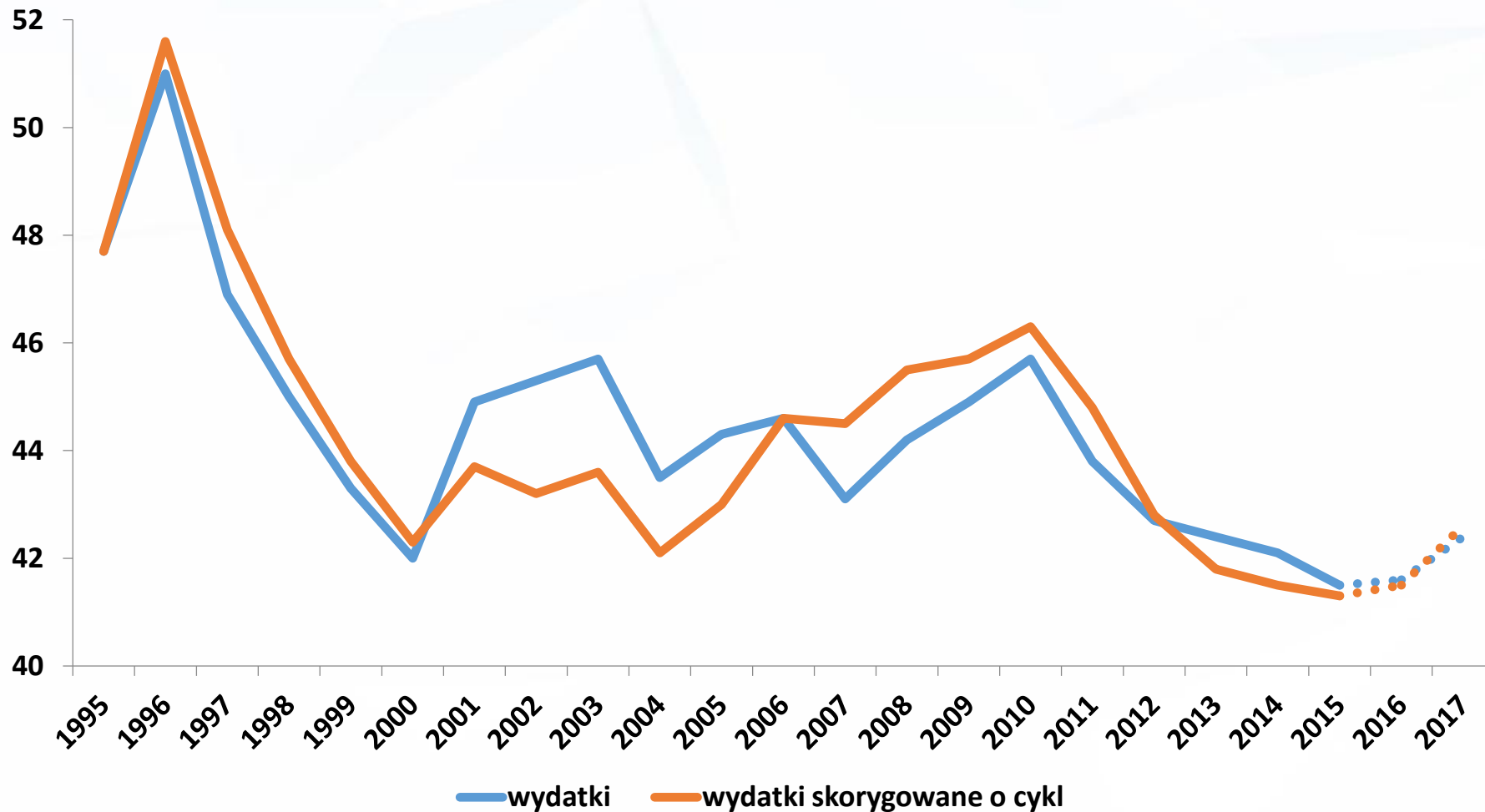
- 1. Bilans otwarcia i uwarunkowania polityki rządu PiS
- 2. Polityka rządu a systematyczne siły rozwoju
 - ☐ Liczba pracujących
 - ☐ Produktywność
 - ☐ Inwestycje
- 3. Polityka rządu a stan finansów publicznych
- 4. Zmiany w sądach i prokuraturze

3.1 Stan polskich finansów publicznych

Organicznie deficytu po 2010 roku wynikało przede wszystkim z obniżenia wydatków publicznych w relacji do PKB.

Wydatki publiczne

Wydatki publiczne jako % PKB 1995-2017, prognozy KE (nie uwzględniają obniżenia wieku emerytalnego)

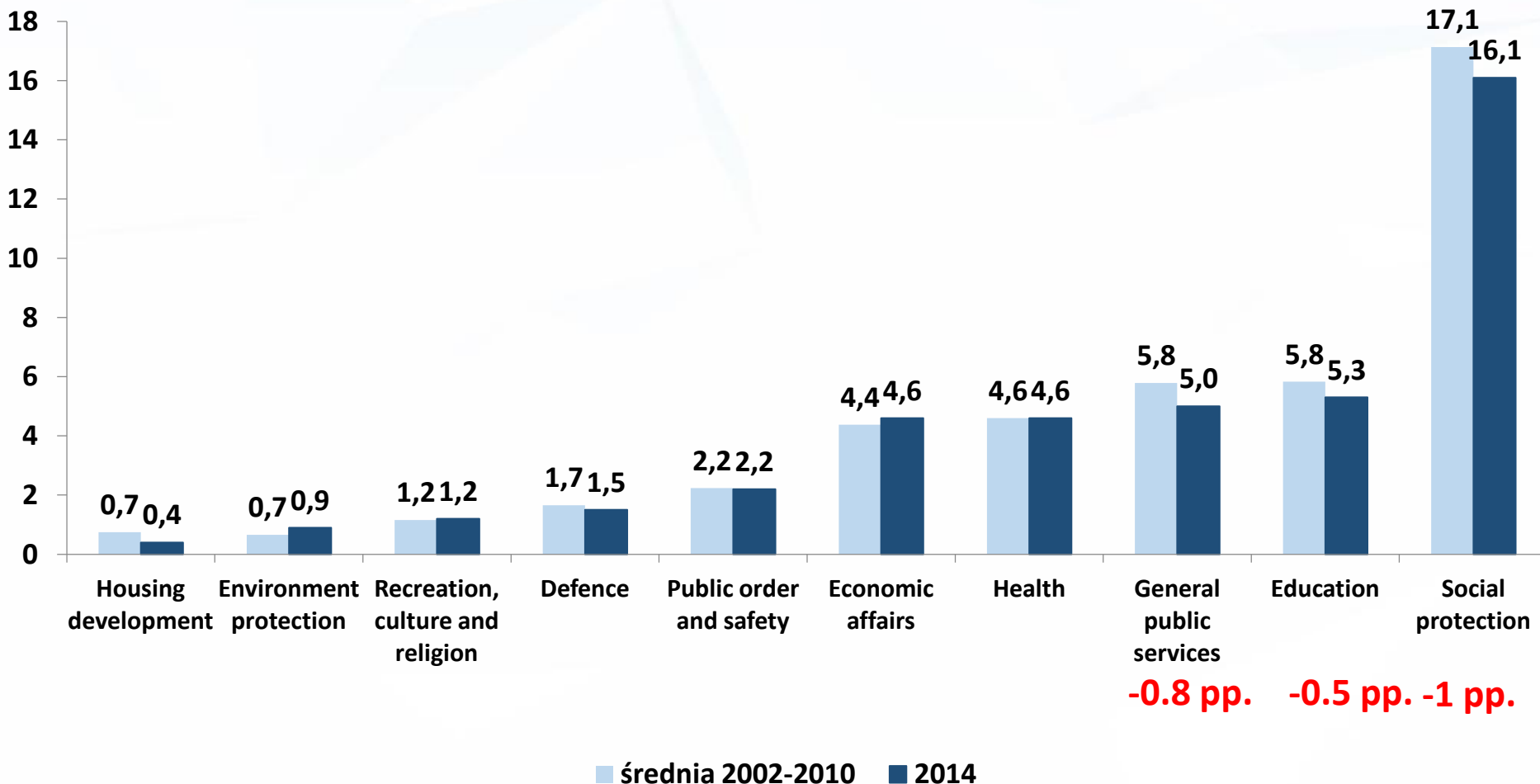

3.2 Stan polskich finansów publicznych

Spadek wydatków dotyczył przede wszystkim wydatków na politykę socjalną (emerytury i renty) oraz ogólne usługi publiczne (odsetki od długu) i edukację (podstawówki i gimnazja).

Struktura wydatków publicznych w 2014 roku vs. średnia z lat 2002-2010

Wydatki publiczne jako % PKB

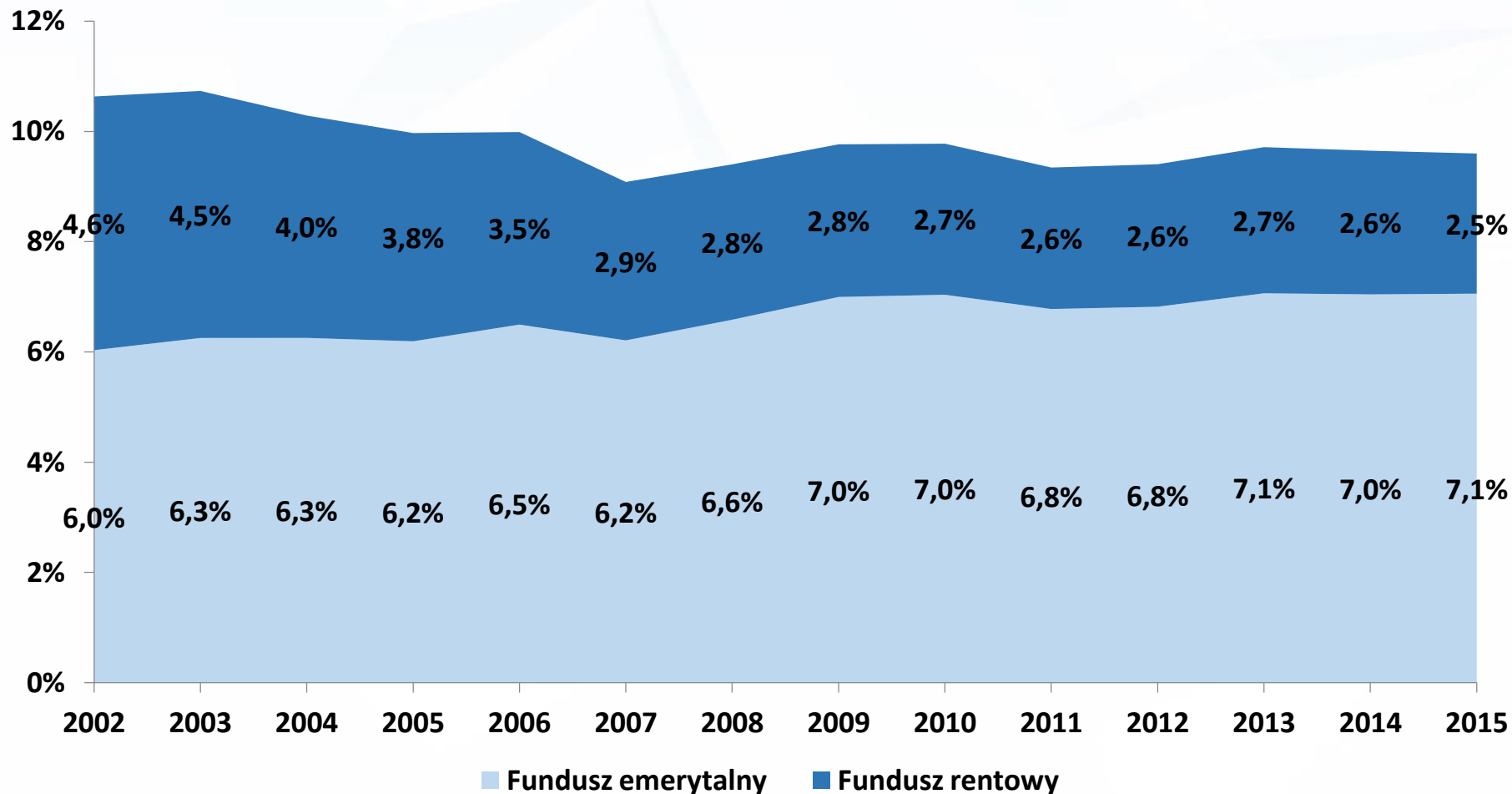

3.3 Stan polskich finansów publicznych

Za spadkiem wydatków socjalnych stało przede wszystkim uszczelnienie systemu rentowego i w konsekwencji niższe wydatki na renty.

Wydatki funduszu emerytalnego i rentowego ZUS

Wydatki publiczne jako % PKB

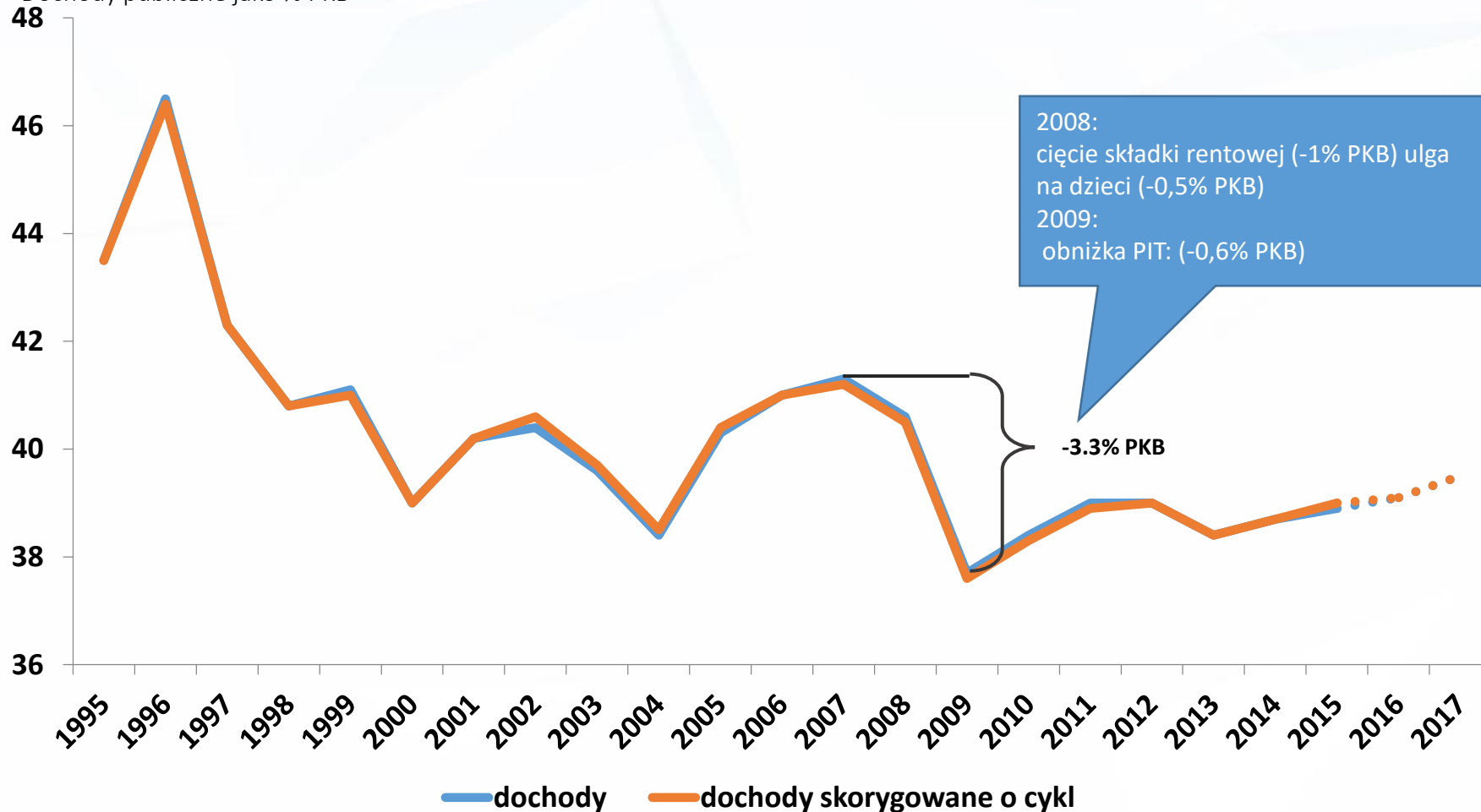

3.4 Stan polskich finansów publicznych

W dochodach sektora finansów publicznych wciąż są widoczne skutki obniżenia składki rentowej oraz PIT w latach 2008-2009, częściowo tylko odwrócone późniejszymi podwyżkami.

Dochody sektora finansów publicznych 1995-2017 (prognoza)

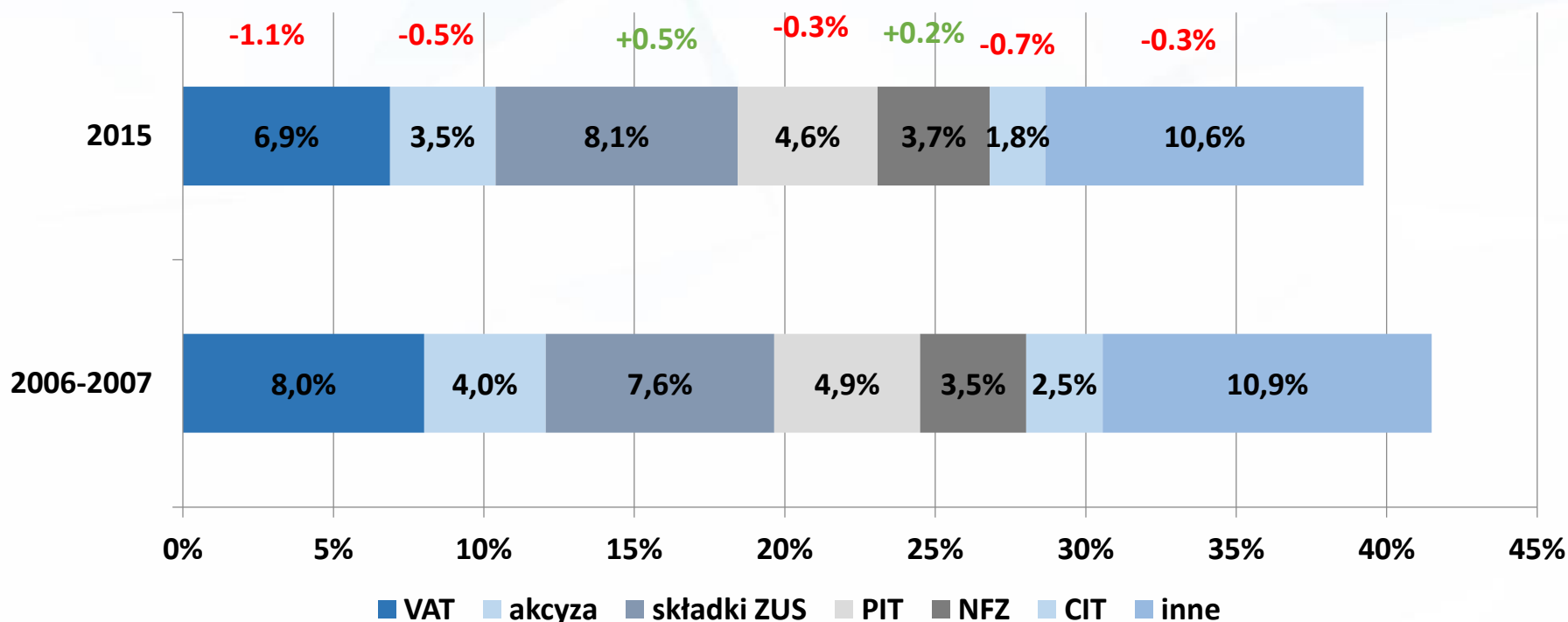
Dochody publiczne jako % PKB

Dochody państwa w 2015 roku są o 2.3% PKB niższe niż w latach 2006-2007. Największy spadek dochodów jest widoczny w VAT i CIT. Większość zmian jednak można powiązać ze zmianami stawek lub zmianą koniunktury.

Dochody sektora finansów publicznych

Dochody publiczne jako % PKB

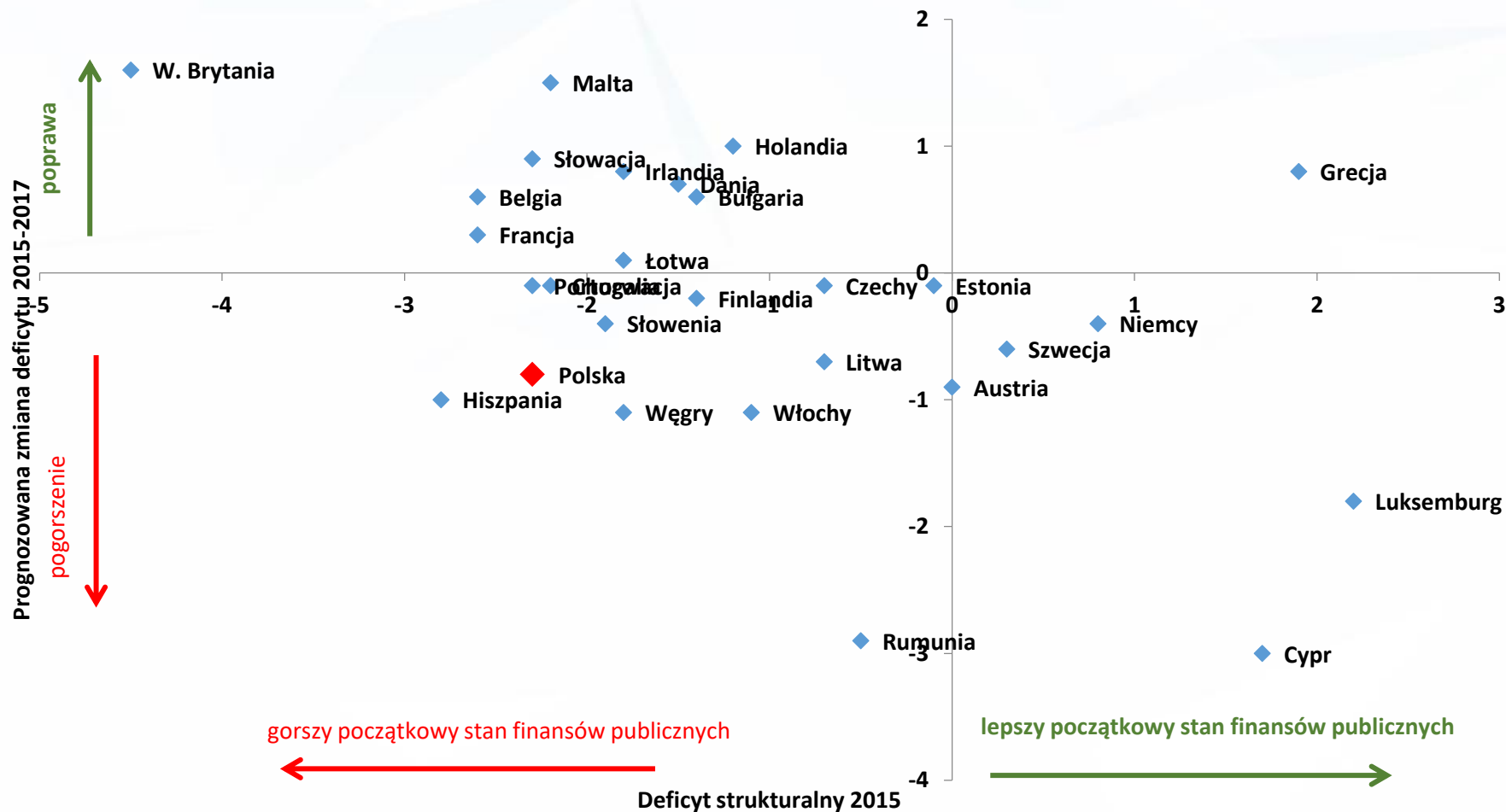

Inne obejmują: cła, podatek od gier, podatek od kopalin, składki KRUS, FP, PFRON, podatki od nieruchomości i rolne, dochody niepodatkowe, opłatę paliwową etc.

Podczas gdy inne kraje o wysokim deficycie strukturalnym podejmują działania na rzecz jego ograniczenia, rząd Polski zwiększa wydatki publiczne i deficyt.

Prognozowane zmiany deficytu strukturalnego

Deficyt strukturalny w 2015 roku oraz jego prognozowana zmiana 2015-2017 (%PKB)

Za relatywnie dobrą realizacją budżetu państwa w stosunku do poprzednich lat stoi słaba realizacja wydatków majątkowych oraz współfinansowanych ze środków unijnych (2,9 mld zł) oraz wyższa od zakładanej wpłata z zysku NBP (4,6 mld zł).

Wydatki

							różnica wobec średniej 2011-2015	
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	%	mld zł
ogółem	72.4%	71.5%	71.5%	71.2%	71.6%	70.3%	-1.3%	- 4.84
majątkowe	34.2%	34.1%	45.0%	36.7%	52.1%	30.5%	-9.9%	- 1.78
fundusze unijne	53.1%	57.1%	60.6%	55.5%	61.3%	45.2%	-12.3%	- 1.06
pozostałe	75.7%	74.1%	73.1%	73.8%	73.3%	73.1%	-0.9%	- 3.20

Realizacja projektów unijnych przebiega wolniej niż w poprzedniej perspektywie.

Za relatywnie dobrą realizacją budżetu państwa w stosunku do poprzednich lat stoi słaba realizacja wydatków majątkowych oraz współfinansowanych ze środków unijnych (2,9 mld zł) oraz wyższa od zakładanej wpłata z zysku NBP (4,6 mld zł).

Wydatki

	różnica wobec średniej 2011-2015							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	%	mld zł
ogółem	72.4%	71.5%	71.5%	71.2%	71.6%	70.3%	-1.3%	- 4.84
majątkowe	34.2%	34.1%	45.0%	36.7%	52.1%	30.5%	-9.9%	- 1.78
fundusze unijne	53.1%	57.1%	60.6%	55.5%	61.3%	45.2%	-12.3%	- 1.06
pozostałe	75.7%	74.1%	73.1%	73.8%	73.3%	73.1%	-0.9%	- 3.20

Dochody

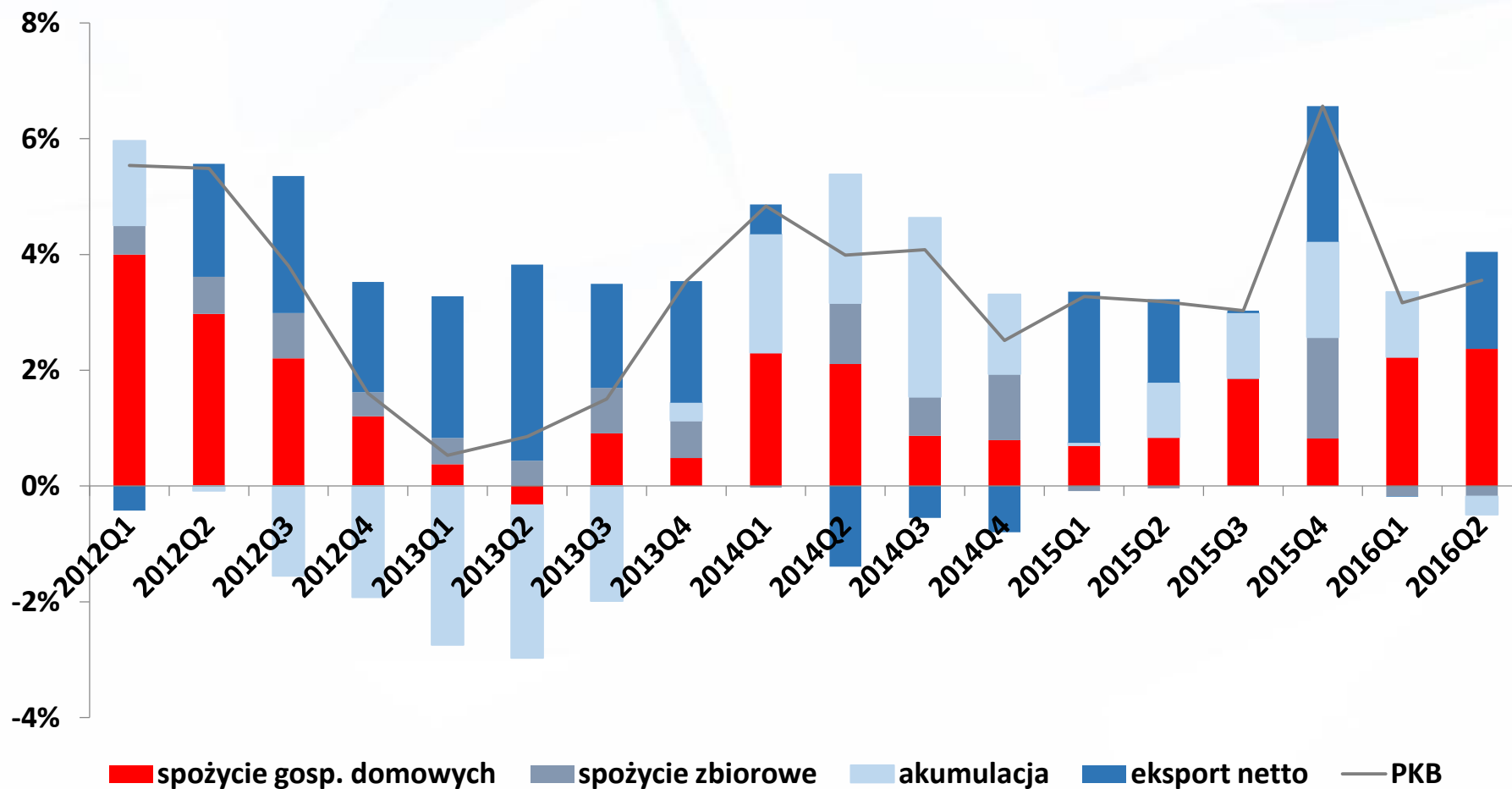
	różnica wobec średniej 2011-2015							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	%	mld zł
ogółem	75.1%	72.8%	74.1%	75.3%	73.3%	76.0%	1.9%	4.59
podatkowe	75.5%	69.2%	73.8%	76.0%	73.4%	73.6%	0.0%	- 0.01
VAT	76.4%	67.8%	73.9%	80.5%	73.6%	74.7%	0.2%	0.22
pozostałe	74.8%	70.6%	73.6%	72.1%	73.3%	72.6%	-0.3%	- 0.27
niepodatkowe	91.8%	109.6%	77.9%	70.7%	72.5%	96.6%	12.1%	4.20

Realizacja projektów unijnych przebiega wolniej niż w poprzedniej perspektywie.

Od pierwszego kwartału 2016 roku największy wkład do wzrostu nominalnego ma wzrost spożycia gospodarstw domowych. Konsumpcja gospodarstw domowych w przeciwieństwie do inwestycji (akumulacji) i eksportu netto jest obciążona VAT.

Struktura nominalnego wzrostu PKB (r/r)

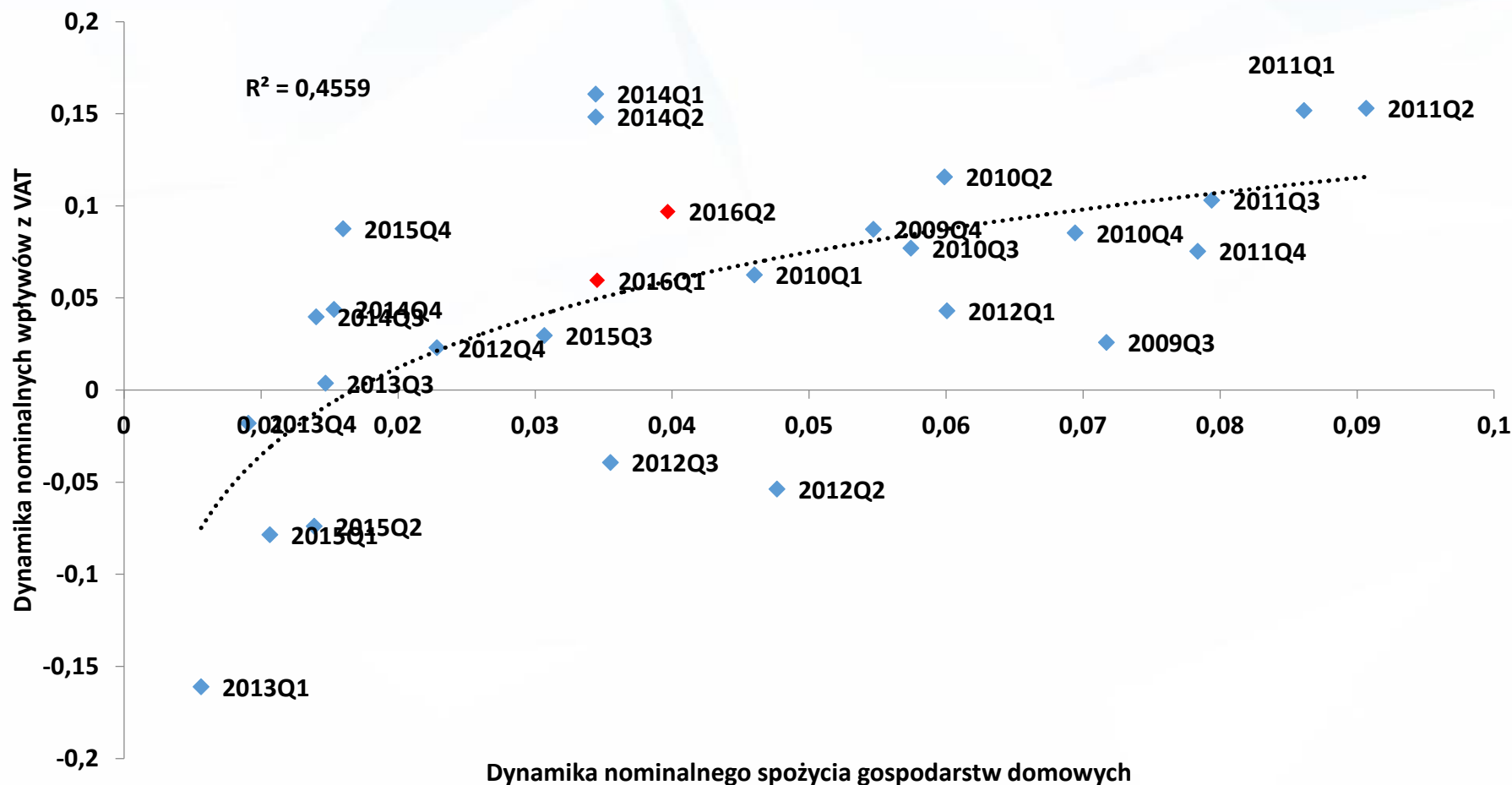
Zmiana kwartał do analogicznego kwartału roku poprzedniego

W pierwszym półroczu 2016 roku wpływy z VAT rosły nieznacznie szybciej od spożycia gospodarstw domowych, jednak trudno na tej podstawie mówić o widocznym efekcie trwałego uszczelnienia systemu VAT.

Dynamika wpływów z VAT i spożycia gospodarstw domowych

Dynamika nominalnego spożycia gospodarstw domowych oraz wpływów z VAT kwartał do analogicznego kwartału roku poprzedniego

Plan prezentacji:

- 1. Bilans otwarcia i uwarunkowania polityki rządu PiS
- 2. Polityka rządu a systematyczne siły rozwoju
 - ☐ Liczba pracujących
 - ☐ Produktywność
 - ☐ Inwestycje
- 3. Polityka rządu a stan finansów publicznych
- 4. Zmiany w sądach i prokuraturze

dziękujemy za uwagę
aleksander.laszek@for.org.pl
marek.tatala@for.org.pl

Rząd atakując TK i blokując skuteczne rozpatrywanie spraw przez Trybunał Konstytucyjny zwiększył ryzyko, że w przyszłości reguły gry (w gospodarce czy w polityce) mogą być zmieniane przez rząd bez należytej kontroli konstytucyjnej.

- Zasada trójpodziału władzy i związana z nią konstytucyjnie gwarantowana niezależność władzy sądowniczej stanowią podstawę państwa prawnego. TK wraz z innymi sądami i Trybunałem Stanu stanowi odrębną i niezależną władzę funkcjonującą obok władzy ustawodawczej oraz wykonawczej. **W ostatnim roku rządzący nie przestrzegali tej zasady.**
- Osłabiło to fundamentalną zasadę podziału władzy w państwie oraz towarzyszącą temu zasadę wzajemnej kontroli – tzw. *checks and balances*. **Pierwszy rok rządów PiS to dążenie do osłabiania niezależnych mechanizmów kontrolnych.**
- TK słusznie uznał, że dwóch sędziów wybranych podczas kadencji PO-PSL zostało wybranych niezgodnie z konstytucją, ale prezydent A.Duda cały czas nie przyjmuje ślubowania od trzech sędziów wybranych zgodnie z prawem przez poprzedni Sejm. **Działania prezydenta pogłębiają kryzys konstytucyjny wywołany działaniami PiS.**
- „*Spór, który w jego początkowych fazach mógłby zostać rozwiązany przy respektowaniu przewidzianych prawem procedur, rozrósł się do problemu, który stanowi poważne zagrożenie dla funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego*” (Helsińska Fundacja Praw Człowieka, 2016)
- **Przestrzeganie przez polityków zasad państwa prawa i stabilność instytucji takich jak TK jest ważna przede wszystkim dla poziomu inwestycji w Polsce.**

W kampanii wyborczej czy w ramach „audytu” rządu PO-PSL politycy PiS krytykowali uniezależnienie prokuratury od rządu. Prokuratura została więc od rządu uzależniona, a na jej czele stanął polityk, Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro.

- Nowe prawo o prokuraturze zamiast poprawiać działanie tej instytucji przywróciła stare rozwiązania, które się nie sprawdziły, a dodatkowo jest obudowana nowymi przepisami, które jeszcze bardziej **ograniczają niezależność prokuratury i rodzą ryzyko nadużyć przekładających się negatywnie na sytuację uczestników postępowań.**
- Skupiona w rękach ministra Z.Ziobry władza umożliwia kontrolę nad sprawami prowadzonymi przez poszczególnych prokuratorów, w tym konkretne, podejmowane przez nich czynności. Co więcej, pozwala też wpływać m.in. na przydział spraw.
- **Nowe kompetencje prokuratorów zależnych od ministra Ziobry** np. możliwość uchylania wyroków w sprawach karnych bez kontroli sądów, decyzje o jawności postępowania w sprawach karnych podejmowane przez prokuratora a nie sędziego, projekt tzw. konfiskaty rozszerzonej.
- Przykład: **naciski prokuratury na prezesa TK** – niebezpieczny precedens zaangażowania Prokuratury w osłabianie zasad państwa prawa. Dwa tygodnie trwało ujawnienie dwóch nazwisk prokuratorów, którzy prowadzą śledztwo w sprawie działalności prezesa TK.
- Zmiany prawa i działania prokuratury w pierwszym roku rządów PiS będą pogłębiać **nieufność do działania prokuratury**, której w porównaniu z innymi instytucjami publicznymi przedsiębiorcy ufają najmniej – co pokazują np. badania, na które powołano się w projekcie „Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (s. 79).

Podczas pierwszego roku rządów PiS zwiększono upolitycznienie administracji publicznej, ułatwiono policji i innym służbom inwigilację obywateli, atakowano wymiar sprawiedliwości i sędziów.

- **Zmiany w służbie cywilnej** m.in. uchylenie wymogu doświadczenia na stanowiskach kierowniczych i **rezygnacja z konkursów** na te stanowiska.
- **Ułatwienie policji i służbom inwigilacji obywateli.** Tzw. ustawa anty-terrorystyczna nie przewiduje nadzoru nad działaniami szefa ABW, nadając mu jednocześnie szerokie uprawnienia, np. blokowanie stron internetowych oraz dostęp do baz danych o obywatelach i osobach z zagranicy. Ponadto nałożono obowiązek rejestracji kart SIM do telefonów. Brak definicji terroryzmu w ustawie może prowadzić do nadużyć w zakresie interpretacji nowych przepisów.
- Z kolei dzięki przeprowadzonej przez PiS **nowelizacji ustawy o policji** zyskała ona nowe, szerokie uprawnienia w zakresie kontroli operacyjnej. Umożliwiła łatwiejsze podsłuchiwanie, kontrolę korespondencji – również tej elektronicznej (e-mail), czy też kontrolę przesyłek.
- Umożliwienie organom ściągania i służbom posługiwania się w sądzie **dowodami uzyskanymi z przestępstwa albo uzyskanymi nielegalnie, z przekroczeniem uprawnień przez służby.**
- W rządzie trwają prace nad **likwidacją konkursów na stanowiska dyrektorów sądów**, a Ministerstwo Sprawiedliwości chce przejąć kontrolę nad systemem zarządzania sądami powszechnymi. Nie tylko prokuratorzy, ale też dyrektorzy sądów mają podlegać Z.Ziobro.
- **Podczas roku rządu miały miejsce werbalne ataki polityków PiS na sędziów** (np. „grupa kolesi” o sędziach SN), a prezydent A.Duda odmówił powołania sędziów wskazanych przez KRS.

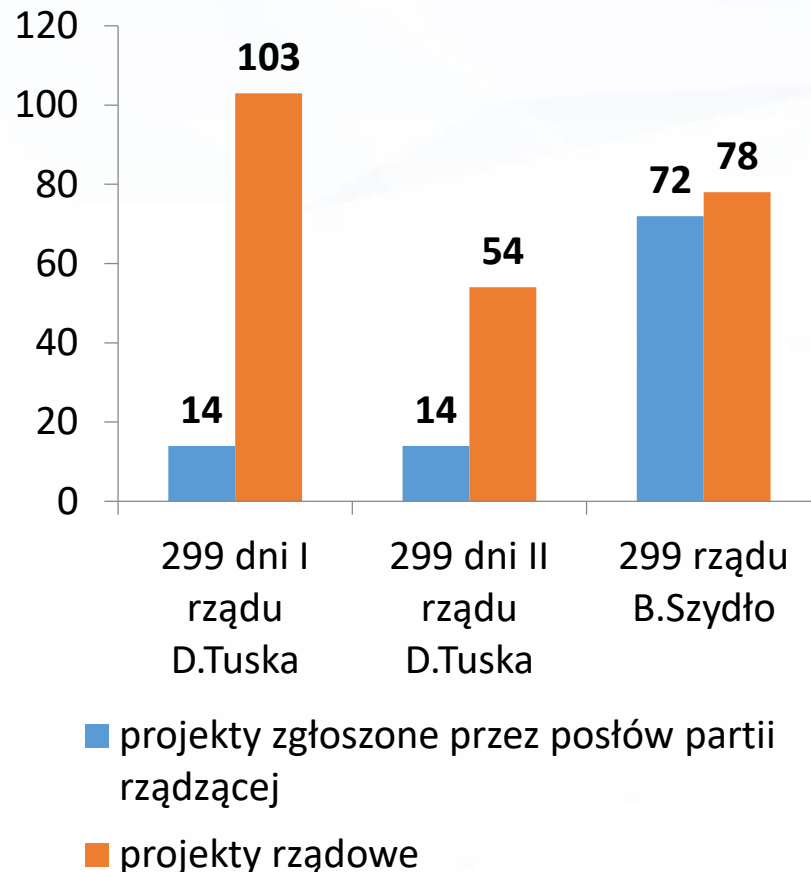
Rządzący systematycznie pomijali konsultacje publiczne i szczegółowe oceny skutków regulacji, zgłaszając projekty jako poselskie. Konsultacje, jeśli się odbywają, mają charakter pozorny. Wiele ustaw zostało uchwalonych w ekspresowym tempie.

- Ok. połowy uchwalonych w tej kadencji ustaw została zgłoszona jako projekty poselskie, dzięki czemu można było **pominąć zarówno ocenę regulacji, jak i konsultacje**.

- **Ekspresowe tempo prac nad wieloma projektami ustaw**. Stoi to w jawnej sprzeczności z postulatami przewidywalności prawa.

- „Ministerstwa **nie przykładają należytej wagi do konsultacji publicznych**. Ogranicza się czas ich trwania, nie udziela odpowiedzi na otrzymane uwagi. Większość „Raportów z konsultacji” nie spełnia wymogów zawartych w Regulaminie pracy Rady Ministrów”. (Obywatelskie Forum Legislacji).

- Łącznie w pierwszych trzech kwartałach 2016 r. w życie weszło 20612 stron aktów prawnych. „**Prawie pewne jest, że w 2016 r. znowu pobity zostanie rekord produkcji prawa**”. (Grant Thornton, Barometr Prawa)

Źródło: Obywatelskie Forum Legislacji,
Obserwacja Praktyki Procesu Legislacyjnego, VIII
komunikat, 2016

Wciąż trwają prace nad projektem dotyczącym „konfiskaty rozszerzonej”, która może uderzyć w uczciwych przedsiębiorców. Proponowane zmiany, które mają wdrożyć unijną dyrektywę, idą o wiele dalej niż dyrektywa.

- **Wprowadzenie nowej, nieznanej dotąd polskiemu prawu karnemu, formy odpowiedzialności za cudze przestępstwo.** Właściciele przedsiębiorstw będą zagrożeni orzeczeniem przepadku przedsiębiorstwa nawet wtedy, gdy przestępstwo zostanie popełnione przez inną osobę (menedżera, dyrektora, księgową), a oni sami nie mieli świadomości, że ich przedsiębiorstwo zostało wykorzystane do popełnienia przestępstwa.
- Wprowadzenie szczególnej formy zabezpieczenia majątkowego w postępowaniu karnym poprzez ustanowienie **zarządu przymusowego przedsiębiorstwa**. W postępowaniu przygotowawczym **będzie o tym decydował prokurator** (a decyzja podlegała zatwierdzeniu przez sąd).
- Umożliwienie państwu **odbierania mienia w żaden sposób niezwiązanego z popełnionym przestępstwem**. Projekt przewiduje, że mienie uzyskane 5 lat wstecz od popełnienia przestępstwa będzie uznawane za korzyść uzyskaną **wskutek** jego popełnienia.
- **Kolejne zwiększenie uprawnień inwigilacyjnych** służb w związku ze ściganiem przestępstw, które mogą stanowić podstawę zastosowania tzw. „konfiskaty rozszerzonej”.

2.5 Analizy FOR dotyczące polityki rządu

Dariusz Adamski [Analiza 18/2016: Ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej - kolejny cios w podatnika](#)

Wojciech Zając [Analiza 14/2016: Upolitycznienie spółek Skarbu Państwa pod dyktando związków zawodowych – przykład PKP Cargo S.A.](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski, Karolina Wąsowska [Analiza 13/2016: Władza w ręce urzędników, czyli rozwój według planu M. Morawieckiego](#)

Rafał Trzeciakowski, Maciej Orczyk [Analiza 12/2016: Zakaz handlu w niedzielę - szkodliwy dla konsumentów, pracowników i sektora handlu](#)

Michał Magdziak [Analiza 11/2016: Prokurator decyduje, sąd wykonuje - zmiany w jawności postępowania karnego](#)

Michał Magdziak [Analiza 10/2016: Projekt ustawy o tzw. konfiskacie rozszerzonej: zamiast środków do walki z przestępczością zagrożenie dla praw przedsiębiorców](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski [Analiza 9/2016: Jak nie obniżać podatków, czyli CIT 15% dla MSP](#)

Rafał Trzeciakowski [Analiza 8/2016: Wciąż za dużo państwa w polskiej gospodarce](#)

Michał Magdziak [Analiza 7/2016: Zmiany w Prokuraturze: zamiast usprawnienia działania, pogorszenie sytuacji uczestników postępowania](#)

Aleksander Łaszek, Marek Tatała, Rafał Trzeciakowski [Analiza 6/2016: Trzy miesiące rządów PiS. Gospodarka: tendencje, ostrzeżenia, perspektywy](#)

Rafał Trzeciakowski [Analiza 5/2016: Rynki finansowe i agencje ratingowe ostrzegają przed polityką PiS](#)

Rafał Trzeciakowski [Analiza 4/2016: Retoryka PiS: więcej inwestycji i rozwoju. Praktyka PiS: mniej inwestycji i rozwoju.](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski [Analiza 3/2016: Podatek bankowy – rząd szuka finansowania obietnic wyborczych](#)

Dariusz Adamski [Analiza 2/2016: Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania – powtarzanie zaklęć zamiast naprawy systemu](#)

Marcin Zieliński, Aleksander Łaszek [Analiza 1/2016: Dodatkowy podatek od handlu – szkodliwy i nieuzasadniony](#)

Marek Tatała, Małgorzata Świeca, Karolina Wąsowska, Michał Magdziak [Analiza FOR 18/2015: Kryzys konstytucyjny, czyli jak politycy osłabiają praworządność w Polsce](#)

Rafał Trzeciakowski, Olga Zajkowska [Analiza FOR 16/2015: Program "Rodzina 500+" – niewielkie korzyści, wysokie koszty](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Obniżenie ratingu kolejnym sygnałem ostrzegawczym dla nowego rządu](#)

Andrzej Rzońca, Komentarz FOR: [Plan Morawieckiego przebiją pierwszą pięciolatkę Gierka](#)

Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Politycy chcą zahamować rozwój polskiego rolnictwa](#)

Dariusz Adamski, Komunikat FOR: [Czas na "dobrą zmianę" w przemyśle stoczniowym. Rząd chce reanimować zdrowego pacjenta](#)

Anna Czepiel, FOR ostrzega (nr 70): [Rząd zamierza podporządkować fundusze UE pod „Plan Morawieckiego”](#)

Michał Magdziak, FOR ostrzega (nr 71): [Rząd cofnął reformę procedury karnej i otworzył służbom furtkę do omijania prawa](#)

Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Aktualizacja planu konwergencji: finanse publiczne na granicy, pomimo optymistycznych założeń wzrostu gospodarki](#)

Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [PiS przywraca monopole. Uderzenie w sektor prywatny](#)

Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Czy warto się martwić pogarszającymi wskaźnikami Polski?](#)

Andrzej Rzońca, Komunikat FOR: [Wzrost w I kwartale, czyli poważna korekta bezwzględna potrzebna](#)

Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: Płaca minimalna: [Rząd szkodzi gospodarce nie pomagając najbiedniejszym](#)

Karolina Wąsowska, Komunikat FOR: [Antyobywatelskie i antywolnościowe rozwiązania autorstwa PiS w tzw. ustawie antyterrorystycznej](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski, Wojciech Zając, Komentarz FOR: [Komentarz FOR do "Programu Budowy Kapitału", przedstawionego 4 lipca 2016 r. przez wicepremiera M. Morawieckiego](#)

Andrzej Rzońca, Komunikat FOR: [„Plan Morawieckiego” konsekwentnie poraża](#)

Aleksander Łaszek, Komunikat FOR: [Zadłużanie państwa zamiast inwestycji](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Obniżenie wieku emerytalnego: Straty dla przyszłych emerytów, pracujących i gospodarki](#)

Aleksander Szpojankowski, Marek Tatała, Komunikat FOR: [Nowa ustawa o TK to dalsze psucie zasad państwa prawa przez rządzących](#)

Marek Tatała, FOR ostrzega (nr 72): [Naciski prokuratury na prezesa Trybunału Konstytucyjnego to psucia państwa prawa](#)

Andrzej Rzońca, Komunikat FOR: [Polska nie będzie więcej "zieloną wyspą"!](#)

Aleksander Łaszek, Tomasz Dróżdż, Komunikat FOR: [Komisja Europejska chroni polskich konsumentów przed złymi pomysłami naszego rządu](#)

Aleksander Łaszek, Rafał Trzeciakowski, Komunikat FOR: [Połączenie ministra finansów i ministra rozwoju w osobie Mateusza Morawieckiego to niebezpieczny krok dla finansów państwa](#)

Wojciech Zając, Komunikat FOR: [Wicepremier Morawiecki nie uratował Przewozów Regionalnych](#)

Maciej Orczyk, Rafał Trzeciakowski, [Komunikat FOR: 12 fałszywych argumentów za zakazem handlu w niedziele](#)

Karolina Wąsowska, FOR ostrzega (nr 73): [Ministerstwo Sprawiedliwości chce przejąć kontrolę nad systemem zarządzania sądami powszechnymi w Polsce](#)

Kontakt dla mediów:

Natalia Wykrota

Dyrektor ds. Komunikacji

natalia.wykrota@for.org.pl

609 717 102

Obniżenie podatku Belki nie zrekompensuje wzrostu ceny kredytu na skutek wprowadzenia podatku bankowego.

